ERAC.

EU-subsidiemonitor 2021-2027

Zuid-Nederland

Stimulus Programmamanagement

Projectteam:
Martijn Panjer
Chantal Peters
Julia van Loon

088-4527100
info@erac.nl
www.erac.nl

Eindhoven
Philitelaan 73
6517 AM

Utrecht
Central Park Utrecht, 8ste verdieping
Stadsplateau 27-29, 3521 AZ

Den Haag
Prinses Margrietplantsoen 33
2595 AM

KvK 160.72.450
BTW 8029.64.412.B01

ERAC.

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Algemeen beeld programma's 5

Organisaties en samenwerkingen 16

Niet-projectgebonden financieringen: leningen en directe betalingen 25

Benchmark 27

Bijlagen 30

Inleiding

Aanleiding

Stimulus Programmamanagement monitort – in samenwerking met ERAC – de toekenning van Europese subsidies aan projecten met organisaties die zijn gevestigd in Zuid-Nederland. Deze inventarisatie heeft betrekking op de nieuwe programmaperiode 2021-2027. De resultaten hiervan worden gepresenteerd in dit rapport. De gepresenteerde cijfers hebben als peildatum **1 januari 2025**.

In deze monitorrapportage ligt de focus op de programmaperiode 2021-2027. Dit betekent dat de gegevens over de periode 2014-2020 niet meer zijn opgenomen. Gegevens over de periode 2014-2020 zullen waar van meerwaarde gebruikt worden als een korte vergelijking tussen de vorige en de huidige periode, bijvoorbeeld op het gebied van tempo van subsidietoekenningen. Omdat de gegevens van de periode 2014-2020 nauwelijks meer wijzigen, hooguit (beperkt) financieel, werken we deze gegevens niet meer bij. De 'eindstand' van deze programmaperiode is weergegeven in de vorige rapportage met peildatum 1 september 2023.

Stimulus Programmamanagement is beschikbaar als 'vraagbaak' wanneer behoefte bestaat aan nadere, specifieke analyses.

De inventarisatie omvat alle gegevens voor landsdeel Zuid-Nederland. Hoofdstuk 5 – benchmarking – vergelijkt de Zuid-Nederlandse gegevens met de gegevens van de andere Nederlandse provincies. In de bijlagen zijn de verschillende gegevens per provincie beschikbaar.

Hoofdconclusie

Vanaf het begin van de programmaperiode 2021-2027 tot aan de peildatum 1 januari 2025 is **€ 1.094.839.028** Europese subsidie toegekend aan **1.387** unieke organisaties (**2.702** projectdeelnames) in Zuid-Nederland. Deze organisaties besteden de subsidie bij het realiseren van **1.905** projecten. Hieruit volgt een werkgelegenheidseffect in Zuid-Nederland van **22.301 fte**. Met de verschillende projecten wordt een CO2-reductie van **111.958**[1] ton bereikt.

De investeringsimpuls aan totale projectkosten in Zuid-Nederland bedraagt op basis van de multiplier **€ 1.792.746.238.** De verwachte vervolginvesteringen bedragen **€ 281.219.766**.

Ten slotte zijn ook EIB-leningen aan Zuid-Nederlandse organisaties onderdeel van deze inventarisatie. De totale omvang van deze investeringen betreft € **2.335.575.873**.

[1] De meting van de CO2-reductie is ten opzichte van de vorige rapportage aangescherpt, waardoor de gerapporteerde reductie lager uitvalt dan in de vorige rapportage.

ERAC.

Leeswijzer

Dit rapport heeft de volgende opbouw:

- Hoofdstuk twee: Toegekende Europese subsidie per 1 januari 2025
- Hoofdstuk drie: Samenwerking
- Hoofdstuk vier: Analyses
- Hoofdstuk vijf: Benchmark

Als bijlagen zijn opgenomen:

- Deelgegevens van de provincie Limburg
- Deelgegevens van de provincie Zeeland
- Deelgegevens van de provincie Noord-Brabant
- Informatie over de opzet van de inventarisatie
- Informatie over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
- Beschrijving van de Europese programma's
- Korte duiding van de Sustainable Development Goals (SDG's)

De informatie is weergegeven in overzichtelijke tabellen, figuren en andere visuals. In de tabellen zijn gele balken weergeven, via deze balken is in de relatieve verhouding van de aantallen in de tabellen ten opzichte van elkaar direct visueel zichtbaar. Daarnaast worden de tabellen, figuren en andere visuals waar nodig toegelicht.

ERAC.

Algemeen beeld programma's

Europese subsidie in Zuid-Nederland

Per peildatum 1 januari 2025 is binnen de programmaperiode 2021-2027 in totaal **€ 1,09 miljard** euro aan Europese subsidie toegekend aan organisaties[2] in Zuid-Nederland. Hiervoor dragen deze organisaties bij aan het realiseren van **1.905** projecten. Tabel 1 geeft de kerncijfers van dit peilmoment weer. In figuur 1 is de ontwikkeling van de subsidietoekenning per provincie weergegeven.

Provincie	Europese subsidie	Projecten	Partners	Unieke partners	Arbeidsplaatsen
Limburg	€ 309.942.388	551	813	396	6.404
Noord-Brabant	€ 740.406.062	1.070	1.445	652	14.384
Zeeland	€ 44.490.578	389	444	344	1.513
Zuid-Nederland	**€ 1.094.839.028**	**1.905**[3]	**2.702**	**1.387**	**22.301**

Tabel 1: Totaalcijfers Zuid-Nederland per provincie voor programmaperiode 2021-2027

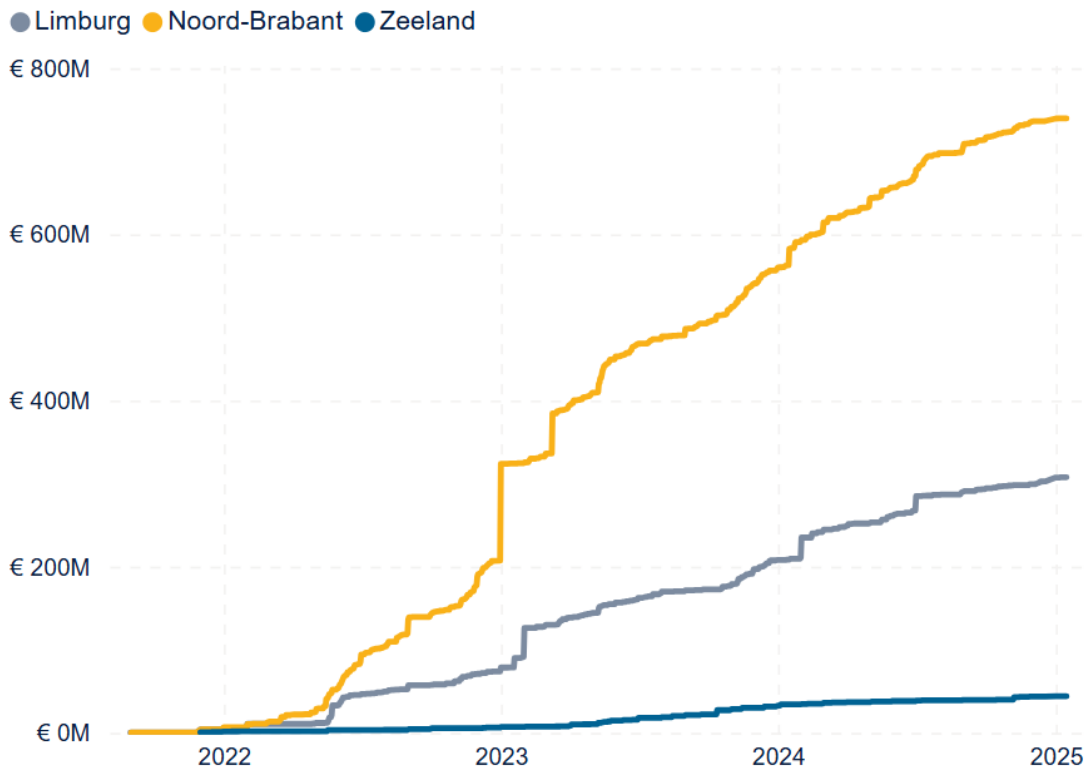

Figuur 1: Cumulatieve groei toegekende Europese subsidie per provincie in Zuid-Nederland[4]

[2] Rechtspersonen of entiteiten, zoals bedrijven, overheidsinstellingen, non-profitorganisaties, onderwijsinstellingen of samenwerkingsverbanden, die in aanmerking komen voor Europese subsidies en gevestigd zijn in Zuid-Nederland.
[3] De optelsom van het aantal projecten per provincie kan hoger zijn dan het weergegeven totaal. Dit wordt veroorzaakt door de projecten waarin organisaties uit twee of drie Zuid-Nederlandse provincies samenwerken. Deze tellen per provincie apart, maar worden bij het totaal 'ontdubbeld'. Hetzelfde geldt voor de unieke partners, als een partner met meerdere locaties (hier in meerdere provincies) voorkomt in de programmadatabases.
[4] Het is mogelijk dat nieuwe subsidietoekenningen opgenomen zijn met een datum die voor de vorige peildatum ligt. Dit komt voor als deze gegevens met vertraging in de programmadatabases gerapporteerd worden. Als projectdatum hanteren wij indien beschikbaar de start- of beschikkingsdatum van een project.

ERAC.

Vergelijking huidige en vorige programmaperiode

Om de toegekende subsidie beter in perspectief te plaatsen, is het nuttig om een vergelijking te maken met hetzelfde meetmoment in de vorige programmaperiode, namelijk 1 januari 2018. Op dat moment bedroeg de toegekende subsidie aan organisaties in Zuid-Nederland **€ 808.088.334** binnen **1.486 projecten** en **1.297 unieke organisaties**.

Het positief verschil van **€ 286** miljoen tussen de twee meetmomenten toont een stijging van **35,5%** in toegekende subsidie in de huidige programmaperiode. Het positief verschil in het aantal projecten is **419**. In vergelijking met de vorige programmaperiode hangt de stijging deels samen met de deelname van Zuid-Nederlandse organisaties aan nieuwe programma's zoals JTF, I3 en Digital Europe. Bovendien is in deze programmaperiode het programma Innovation Fund aan de database toegevoegd. Samen zijn deze vier programma's goed voor € 214 miljoen aan toegekende subsidie voor Zuid-Nederlandse organisaties.

ERAC.

Europese subsidie en aantal projecten naar Europees programma

In deze paragraaf zijn de resultaten van de programmaperiode 2021-2027 in subsidie en aantallen projecten naar Europees programma voor Zuid-Nederland weergegeven.

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	**999**	**€ 801.306.287**
CEF	14	€ 93.325.833
COSME	9	€ 6.452.619
Creative Europe	9	€ 851.020
Digital Europe	17	€ 10.415.540
ERASMUS+	258	€ 67.406.418
Europe for citizens	10	€ 857.537
European Urban Initiative	1	€ 705.381
Horizon Europe	623	€ 489.771.011
Innovation Fund	3	€ 100.418.400
Interreg VIC Europe	21	€ 5.538.292
Interregional Innovation Investments (I3)	10	€ 10.765.458
LIFE	24	€ 14.798.778
Nationale regie	**97**	**€ 37.842.806**
AMIF	1	€ 1.299.114
EMVAF	47	€ 876.317
ESF+	47	€ 34.804.147
ISF	2	€ 863.227
Regionale regie	**809**	**€ 255.689.936**
EFRO 2021-2027 Noord-Nederland	1	€ 16.335
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	11	€ 1.104.969
ELFPO	533	€ 42.724.386
Interreg VIA Duitsland-Nederland	28	€ 7.356.014
Interreg VIA Euregio Maas-Rijn	18	€ 20.908.882
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	51	€ 37.563.397
Interreg VIB Noordzeeregio	11	€ 2.635.983
Interreg VIB North West Europe	12	€ 5.153.027
Just Transition Fund (JTF)	51	€ 92.174.225
Kansen voor West III	14	€ 3.877.949
OPZuid EFRO 2021-2027	79	€ 42.174.768
Totaal	**1.905**	**€ 1.094.839.028**

Tabel 2: Aantal projecten en Europese subsidie per Europees programma

Opmerkingen bij tabel 2:

- Ten opzichte van het vorige peilmoment, is er voor het OPZuid EFRO-programma een toename van 42 projecten en € 20,8 miljoen toegekende subsidie te zien, bijna een verdubbeling.
- Voor dit peilmoment zijn nieuwe programma's te zien waarin Zuid-Nederlandse organisaties participeren. Deze programma's zijn: Digital Europe, European Urban Initiative, AMIF, EMVAF, EFRO 2021-2027 Noord-Nederland en Interreg Euregio Maas-Rijn.

- Het grensoverschrijdende programma Interreg Euregio Maas-Rijn is de grootste nieuwkomer met 18 projecten en € 20,9 miljoen toegekende subsidie, waarvan € 12 miljoen zijn toegekend aan Limburgse organisaties. Dit programma richt zich op directe financiering van MKB-consortia voor innovatieprojecten, met als doel het versterken van de concurrentiepositie en het innovatievermogen van MKB's, evenals het bevorderen van duurzame grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van product- en dienstontwikkeling.
- Koploper in het aantal projecten en toegekende Europese subsidie is Horizon Europe met een toename van 176 projecten en € 120,5 miljoen toegekende subsidie. Onder nationale regie zien we een grote toename bij het programma ESF+ met € 26 miljoen toegekende subsidie en 37 projecten.
- Onder regionale regie is de toegekende subsidie voor ELFPO aanzienlijk gestegen met € 6,5 miljoen. Deze toename vloeit voort uit de eerste subsidietoekenningen binnen het GLB 2023-2027-programma voor Zeeland en Noord-Brabant.

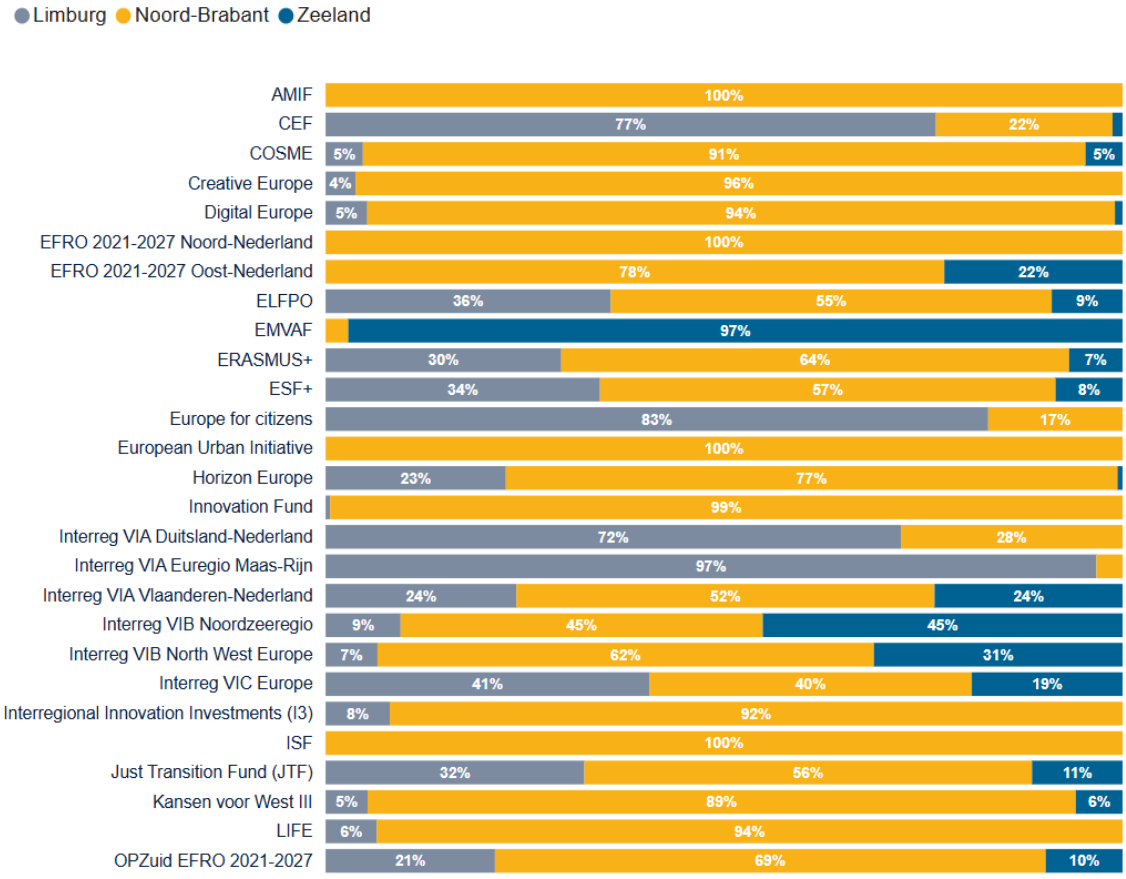

Figuur 2: Relatieve verdeling Europese subsidie per provincie per Europees programma

Opmerkingen bij figuur 2:

- Tot op heden nemen uitsluitend Noord-Brabantse organisaties deel aan de nieuwe programma's AMIF, European Urban Initiative en EFRO 2021-2027 Noord-Nederland. Voor het programma EMVAF komt de meeste participatie vanuit Zeeuwse organisaties, terwijl Interreg Euregio Maas-Rijn vooral deelname van Limburgse organisaties kent, beide met 97%.
- Binnen OPZuid is het aandeel van Noord-Brabant onveranderd gebleven. Het aandeel van Limburg is met 4% gestegen.
- Het aandeel van Limburg in de programma's Interreg Noordzeeregio en Interreg North West Europe is gestegen met respectievelijk 9% en 7%. Binnen het laatste programma is eveneens het aandeel Zeeland gestegen met 16%.

Europese subsidie naar sector

Europese subsidie naar bestuurlijk thema

In deze paragraaf is de toegekende Europese subsidie verdeeld naar de bestuurlijke thema's. Onderstaand figuur geeft deze verdeling per bestuurlijk thema weer, waarbij tussen haakjes ook het aantal projecten staat vermeld.

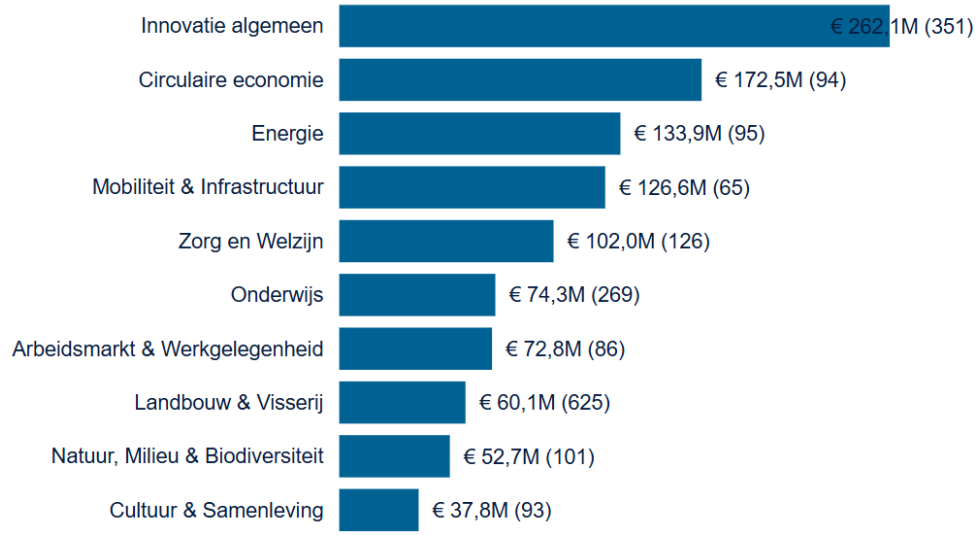

Figuur 3: Europese subsidie (en aantal projecten) per bestuurlijk thema

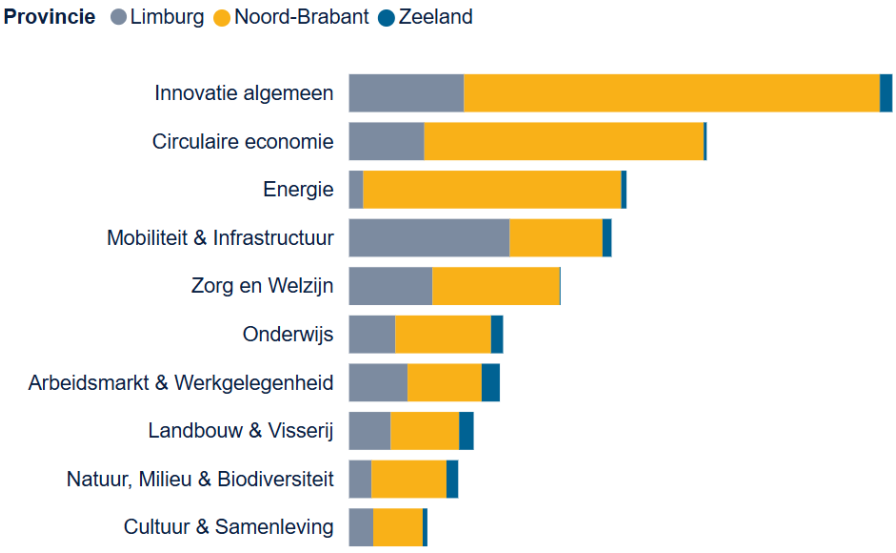

Figuur 4: Europese subsidie naar bestuurlijk thema per provincie

Opmerkingen bij figuur 3 en 4:

- De top drie bestuurlijke thema's voor toegekende Europese subsidies is onveranderd gebleven ten opzichte van de vorige rapportage. Binnen het thema 'Innovatie algemeen' is er een toename van € 100 miljoen. Horizon Europe heeft met 263 projecten het grootste aandeel binnen dit thema.
- Het bestuurlijk thema 'Landbouw & Visserij' laat de grootste groei zien, met een toename van 216 projecten. Deze groei is voornamelijk toe te schrijven aan de toegekende subsidies binnen het ELFPO-programma.

- Het bestuurlijk thema ‘Arbeidsmarkt & Werkgelegenheid’ is van plek 9 naar plek 7 verschoven met een verdubbeling van Europese subsidie en aantal projecten. Dit komt door de toename in projecten binnen de programma’s ESF+ en JTF.
- De meeste OPZuid-projecten zijn terug te zien in de bestuurlijke thema’s ‘Energie’, ‘Zorg en Welzijn’ en ‘Circulaire economie’.

Europese subsidie naar topsector

Alle projecten zijn gecategoriseerd naar economische topsector volgens het nationaal topsectorenbeleid. Economische projecten die niet onder deze sectoren te plaatsen waren, zijn ingedeeld onder ‘Overig (economisch)’. De niet-economische projecten zijn weergegeven als ‘Overig (niet-economisch)’.

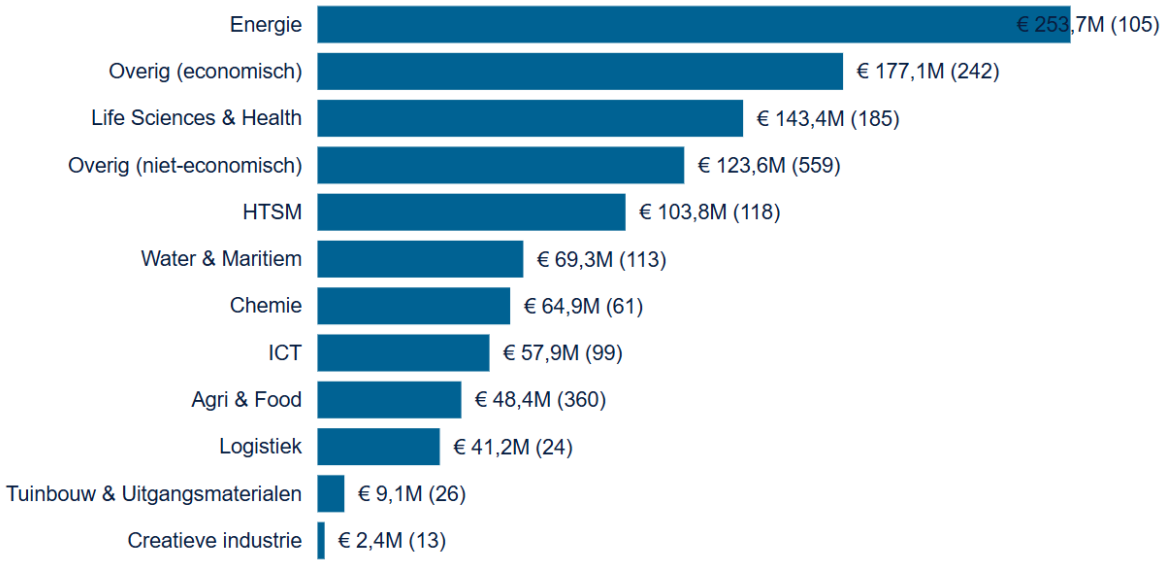

Figuur 5: Europese subsidie (en aantal projecten) per topsector

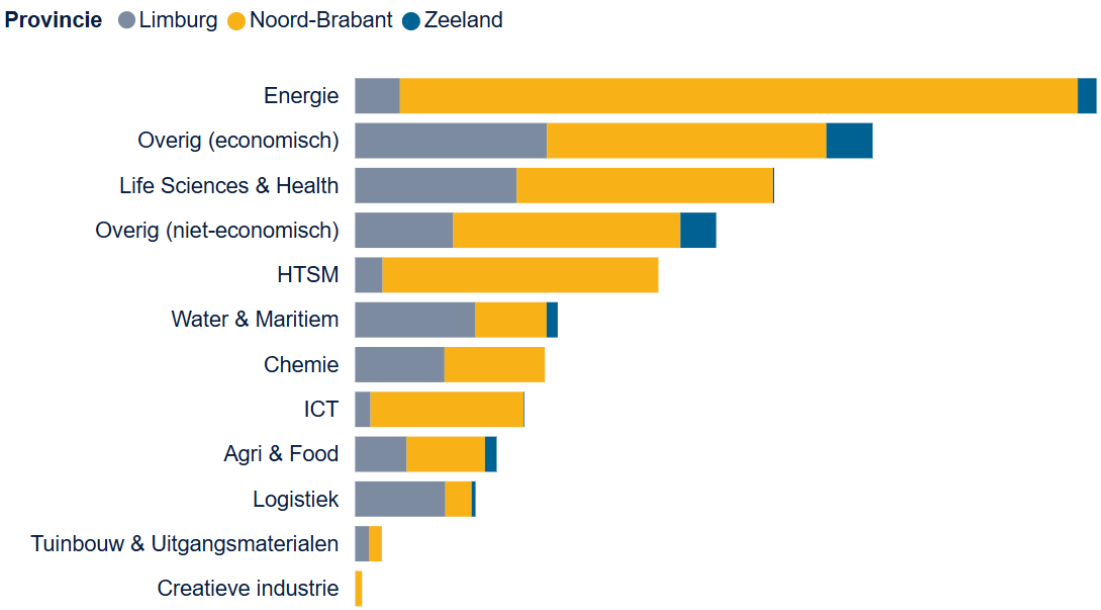

Figuur 6: Europese subsidie naar topsector per provincie

Opmerkingen bij figuur 5 en 6:

- Overeenkomstig met de vorige rapportage vallen de meeste projecten binnen de topsector ‘Energie’. Programma’s waarin deze topsector het meest te zien is zijn Horizon Europe (54) en OPZuid (15).
- De topsector ‘Overig (economisch)’ is gestegen van plek 4 naar plek 2 met een verdubbeling in aantal projecten. Dit is met name toe te schrijven aan de toename in ESF+-projecten. Binnen deze categorie vallen projecten met een economische meerwaarde, echter niet direct te koppelen aan een topsector.
- Opmerkelijk is de toename in Europese subsidie voor de topsector ‘Logistiek’. Dit heeft onder andere te maken met de toegekende subsidie van € 13,1 miljoen voor de Limburgse partner Circle Infra Partners B.V. voor het CEF-project ‘Rhombus Upside III’.
- De toename in projecten (33) en toegekende subsidie (€ 20,5 miljoen) binnen de topsector ‘ICT’ is vooral te zien binnen het nieuwe programma Digital Europe.

Europese subsidie naar Sustainable Development Goals (SDG’s)

In deze paragraaf wordt de toegekende Europese subsidie weergegeven naar SDG’s. Doelstellingen van programma’s op zowel nationaal, regionaal en Europees niveau zijn vaak te koppelen aan minstens één van de zeventien SDG’s, net zoals de doelstellingen van de projecten die subsidie hebben verkregen. Ieder project is op basis van hun desbetreffende doelstelling aan de SDG’s gekoppeld die hier het meest op aansluit, behalve als geen van de SDG’s van toepassing was (categorie ‘Niet van toepassing’).

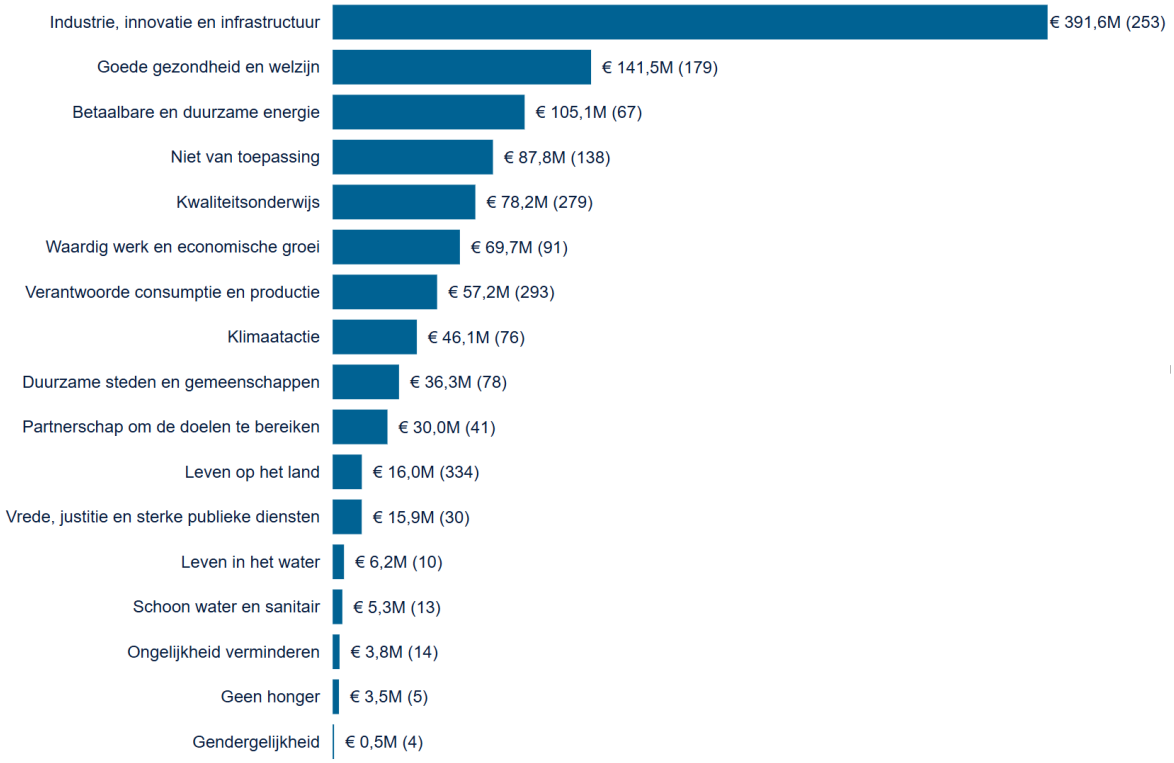

Figuur 7: Europese subsidie (en projecten) naar SDG’s

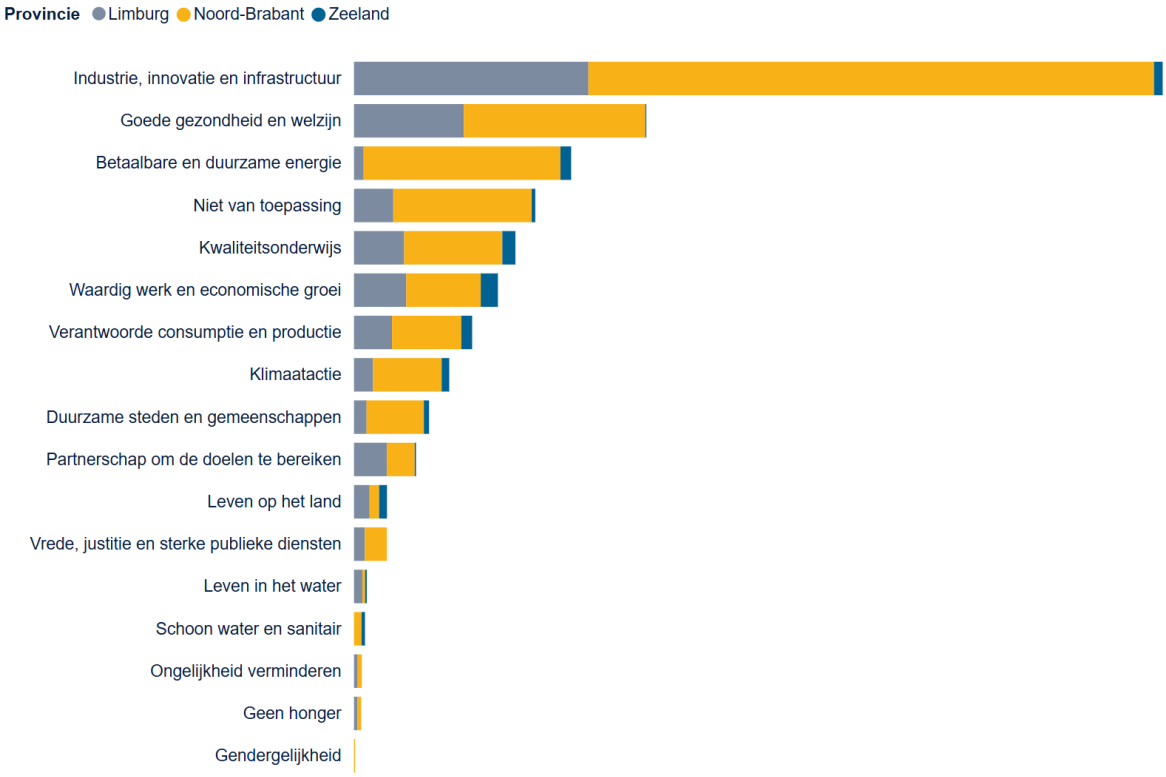

Figuur 8: Europese subsidie naar SDG's per provincie

Opmerkingen bij figuur 7 en 8:

- De top 3 SDG's is onveranderd gebleven ten opzichte van de vorige rapportage. Binnen de SDG 'Industrie, innovatie en infrastructuur' is er een toename van € 104,7 miljoen aan Europese subsidies en 118 projecten. De meeste Europese subsidies binnen deze SDG worden toegekend aan de programma's CEF, Horizon Europe, Innovation Fund en JTF.
- Wat betreft de toegekende Europese subsidie is de SDG 'Verantwoorde consumptie en productie' ingehaald door de SDG 'Waardig werk en economische groei', welke met name wordt vertegenwoordigd door de projecten binnen ESF+, Erasmus, Horizon Europe en JTF.

Europese subsidie geografisch uitgesplitst

In deze paragraaf wordt de toegekende Europese subsidie en het aantal projecten weergegeven naar Zuid-Nederlandse COROP-regio's (figuur 9). De verdeling van de toegekende Europese subsidie per organisatietype is weergegeven in kaartvorm.

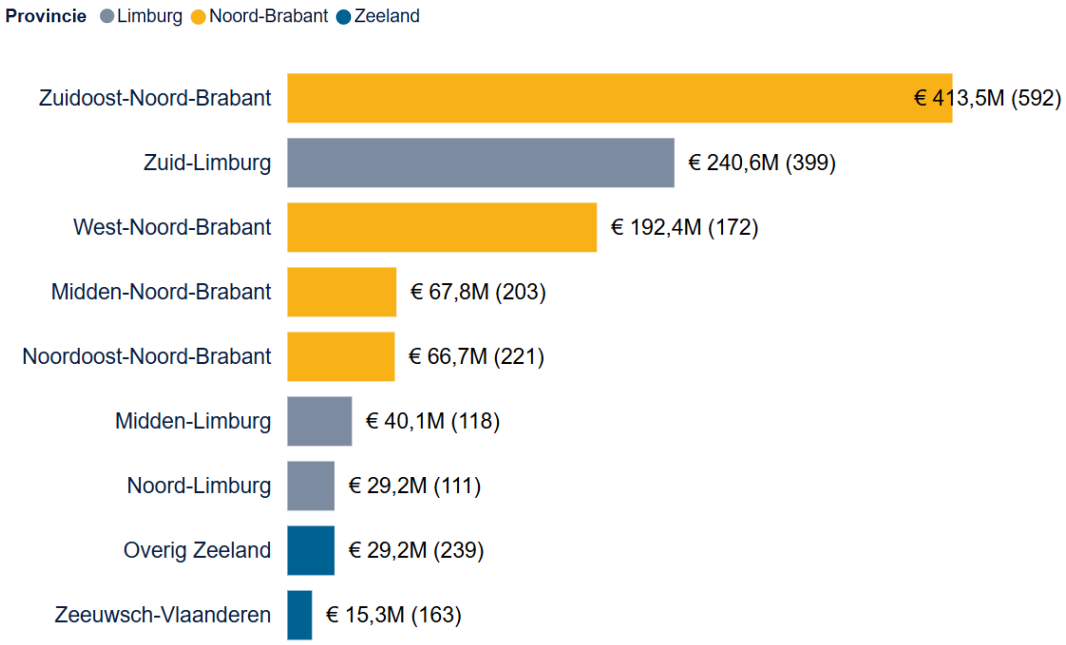

Figuur 9: Europese subsidie (en projecten) per COROP-regio

Opmerkingen bij figuur 9:

- De COROP-regio Zuidoost-Noord-Brabant is opnieuw de grootste ontvanger van Europese subsidies en projecten. In vergelijking met de vorige rapportage is er een stijging van 229 projecten en € 129,4 miljoen aan toegekende subsidie. In deze regio is de deelname aan programma's onder Europese regie het grootst, met name Horizon Europe (332 projecten).
- Opmerkelijk is dat de COROP-regio West-Noord-Brabant in deze rapportage is ingehaald door COROP-regio Zuid-Limburg. Vergeleken met de vorige rapportage is er een groei van 125 projecten en € 89,2 miljoen aan Europese subsidie. De grootste stijging is zichtbaar binnen de programma's CEF en Horizon Europe, met respectievelijk € 35,2 miljoen en € 33,3 miljoen.

De overzichtskaart geeft de Europese subsidie per gemeente per organisatietype weer.

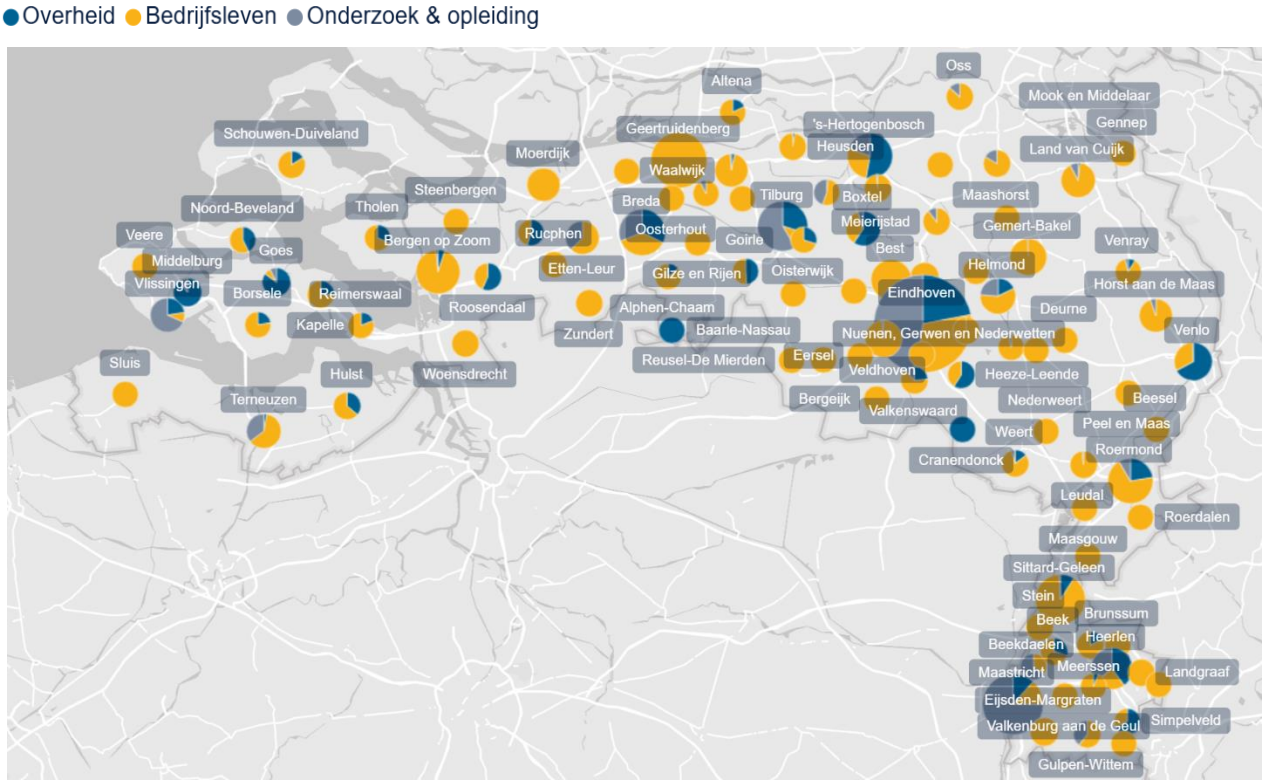

Kaart 1: Europese subsidie per Zuid-Nederlandse gemeente naar organisatietype

ERAC.

Gecreëerde werkgelegenheid

De cijfers uit tabel 3 zijn gebaseerd op de categorisering van ieder project naar één van de 21 categorieën in de EIM-rekentool. Uit deze tabel blijkt een totaal werkgelegenheidseffect van 22.301 fte door de toegekende Europese subsidie. Zoals in de tabel te zien is, worden voor enkele EIM-categorieën – ongeacht de projectomvang of andere specificaties – geen arbeidsplaatsen voorzien.

EIM-Maatregel	Europese subsidie	Arbeidsplaatsen
Scholing en arbeidsmarkt	€ 141.234.522	7.180
Ontwikkelingen van technologie en innovatie in speerpuntsectoren	€ 500.830.907	6.532
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het stimuleren van ondernemerschap in het MKB	€ 36.669.663	4.256
Stimulering clustervorming in sectoren	€ 183.639.047	2.026
Oprichten en uitbreiden kennisinstellingen	€ 61.394.141	1.420
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het faciliteren van ondernemerschap in het MKB	€ 11.563.669	579
Ontwikkelen en stimuleren ict-toepassingen in MKB	€ 5.125.415	262
Intensiveren van R&D-capaciteit in de regio	€ 5.108.523	30
Herinrichting landelijk gebied	€ 1.754.015	15
Uitbreiding en modernisering cultureel aanbod	€ 3.749.932	0
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	€ 7.418.229	0
Kwaliteitsverbetering werklocaties	€ 401.806	0
Verbetering toeristisch-recreatief en cultureel voorzieningenniveau	€ 6.140.382	0
Verbetering milieukwaliteit	€ 15.115.542	0
Bereikbaarheid en mobiliteit (geen infrastructuur)	€ 48.245.834	0
Duurzaam revitaliseren en herstructureren van bestaande bedrijfsterreinen	€ 11.709.461	0
Verbetering toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningenniveau	€ 3.192.209	0
Bereikbaarheid van kenniscentra, hoogwaardige werklocaties en bovenregionale voorzieningen en toplocaties	€ 51.545.732	0
Totaal	**€ 1.094.839.028**	**22.301**

Tabel 3: Europese subsidie en gecreëerde arbeidsplaatsen per EIM-categorie

ERAC.

Organisaties en samenwerkingen

Categorisering organisaties naar type begunstigden

Tabel 4 toont de verdeling van organisaties per type. In deze tabel is het aantal projectdeelnames en de bijbehorende Europese subsidie per type organisatie weergegeven. Het aantal deelnames ligt hoger dan het totaal aantal projecten. Dit komt doordat in sommige projecten meerdere Zuid-Nederlandse organisaties deelnemen.

	Unieke organisaties	Project-deelnames	Europese subsidie
Bedrijfsleven	**1.148**	**1.521**	**€ 543.252.128**
MKB	513	703	€ 238.030.334
Groot bedrijf	106	199	€ 251.843.327
Landbouwbedrijf	415	453	€ 11.577.073
Culturele instelling	15	24	€ 2.016.624
Nutsbedrijf	4	4	€ 369.331
Geprivatiseerde voorziening	2	2	€ 21.904.233
Overig privaat	93	136	€ 17.511.206
Onderzoek & opleiding	**93**	**771**	**€ 346.083.779**
Onderzoeksinstelling	23	72	€ 18.995.559
Universiteit	8	438	€ 253.980.292
HBO	9	107	€ 41.466.985
MBO	10	51	€ 15.623.020
Voortgezet onderwijs	27	78	€ 11.974.220
Primair onderwijs	9	15	€ 1.176.767
Overig onderwijs	7	10	€ 2.866.935
Overheid	**146**	**410**	**€ 205.503.122**
Rijksoverheid	2	2	€ 915.530
Provincie	3	25	€ 17.320.099
Gemeente	44	135	€ 60.813.697
Waterschap	6	18	€ 24.943.391
Intermediaire organisatie	47	165	€ 90.011.361
NGO	13	23	€ 3.874.266
Openbare voorziening	8	9	€ 452.152
Overig publiek	23	33	€ 7.172.627
Totaal	**1.387**	**2.702**	**€ 1.094.839.028**

Tabel 4: Europese subsidie, aantal unieke organisaties en projectdeelnames per type organisatie

Opmerkingen bij tabel 4:

- Het bedrijfsleven heeft met 1.521 projectdeelnames en € 543 miljoen de meeste Europese subsidies. De grootste toename binnen het bedrijfsleven is te zien bij het MKB en grootbedrijven, met respectievelijk € 64 miljoen en € 41 miljoen. De grootste subsidiebedragen binnen deze organisatietypen komen uit het JTF-programma, gevolgd door CEF en LIFE.
- Universiteiten laten als organisatietype de grootste stijging in Europese subsidie zien, met een toename van € 72 miljoen. Dit is vooral toe te schrijven aan de toename in Horizon Europe-projecten, waaraan universiteiten vaak deelnemen.

- Opmerkelijk is de stijging in het aantal projectdeelnames (72) en de ontvangen Europese subsidie (€ 31,9 miljoen) door gemeenten vergeleken met de vorige rapportage. De grootste toename komt vanuit het ESF+-programma, goed voor € 24 miljoen.

In figuur 10 wordt de verdeling van de Europese subsidie per type organisatie (overheid, bedrijfsleven of onderzoek & opleiding) per Europees programma weergegeven.

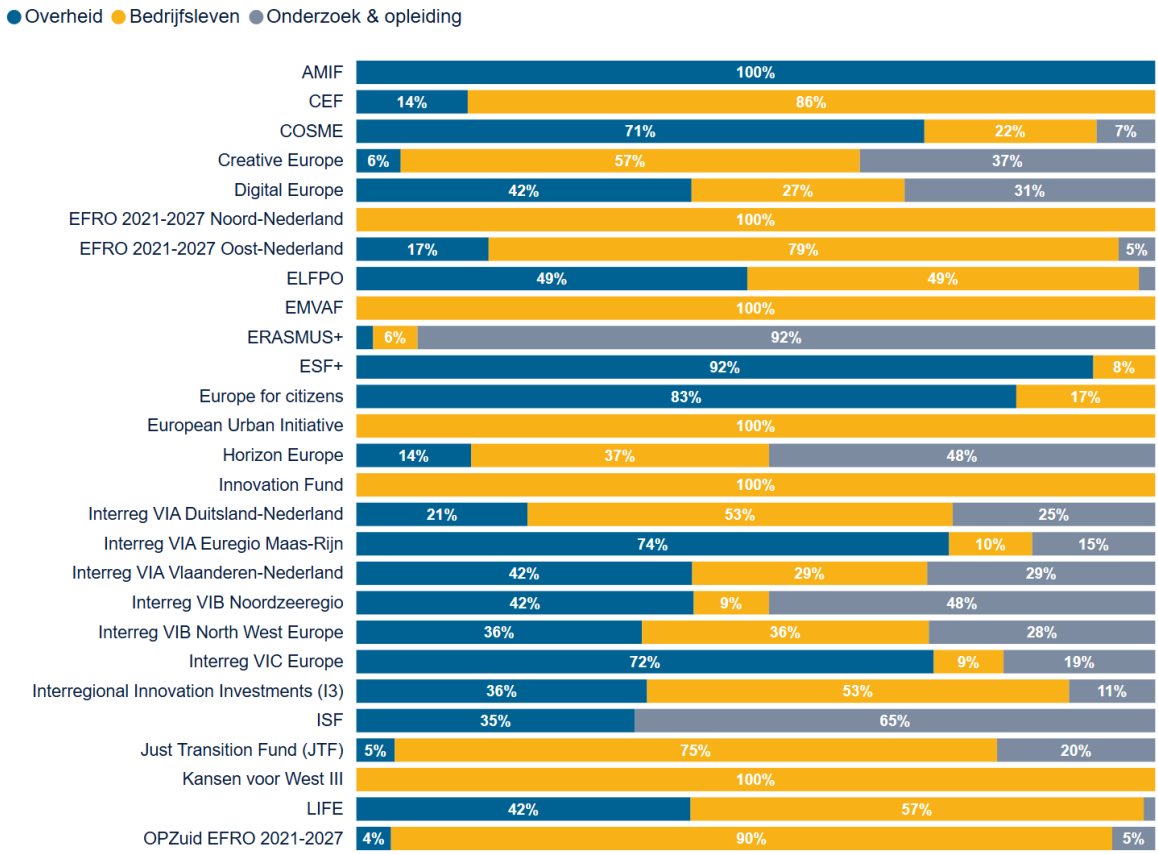

Figuur 10: Verdeling Europese subsidie per type organisatie per Europees programma

Opmerkingen bij figuur 10:

- In vergelijking met de vorige rapportage is het aandeel van de overheid binnen het COSME-programma gestegen met 39%. Ook organisaties van het type ‘onderzoek en opleiding’ nemen nu deel aan het COSME-programma.
- Bij het LIFE-programma is een toename van het aandeel bedrijfsleven te zien, met name binnen het MKB, terwijl het aandeel overheid met 33% is afgenomen ten gunste van het bedrijfsleven.
- Eveneens opvallend is de toevoeging van het aandeel overheid binnen het programma Interreg North West Europe. Bij het vorige peilmoment was de overheid nog niet betrokken bij dit programma, waarbij de verdeling tussen onderzoek en opleiding enerzijds en het bedrijfsleven anderzijds 61%-39% was. Tijdens het huidige peilmoment is een evenredigere verdeling tussen de drie typen organisaties te zien.
- Toevoegingen ten opzichte van de vorige rapportage zijn de programma’s AMIF, Digital Europe, EFRO Noord-Nederland, EMVAF, European Urban Initiative en Interreg Euregio Maas-Rijn. Voor AMIF is een 100% score te zien voor de overheid, terwijl EFRO Noord-Nederland, EMVAF en European Urban Initiative volledig kunnen worden toegeschreven aan het bedrijfsleven. Zowel Digital Europe en Interreg Euregio Maas-Rijn laten een spreiding zien waarbij de overheid het grootste aandeel heeft.

Samenwerkingspartners van organisaties in Zuid-Nederland

Het ERAC-monitoringsysteem brengt in kaart met welke organisaties wordt samengewerkt in projecten met Europese subsidie, ook buiten het onderzoeksgebied. Dit brengt veel nieuwe mogelijkheden op het gebied van netwerkanalyse met zich mee. Zo kan in beeld worden gebracht met welke steden / regio's het meest wordt samengewerkt door Nederlandse organisaties, ook binnen specifieke sectoren of voor specifieke organisatietypen.

Kaart 2 laat een heatmap van de vestigingsplaatsen van de partnerorganisaties (buiten Zuid-Nederland, maar binnen Nederland) zien waar Zuid-Nederlandse organisaties mee samenwerken in projecten met Europese subsidie. Figuur 11 geeft op provincieniveau de omvang van de bijbehorende Europese subsidie weer. Vervolgens is ingezoomd op de samenwerking per Zuid-Nederlandse provincie: hoe de onderlinge samenwerking is en hoe dit zich verhoudt tot de overige provincies.

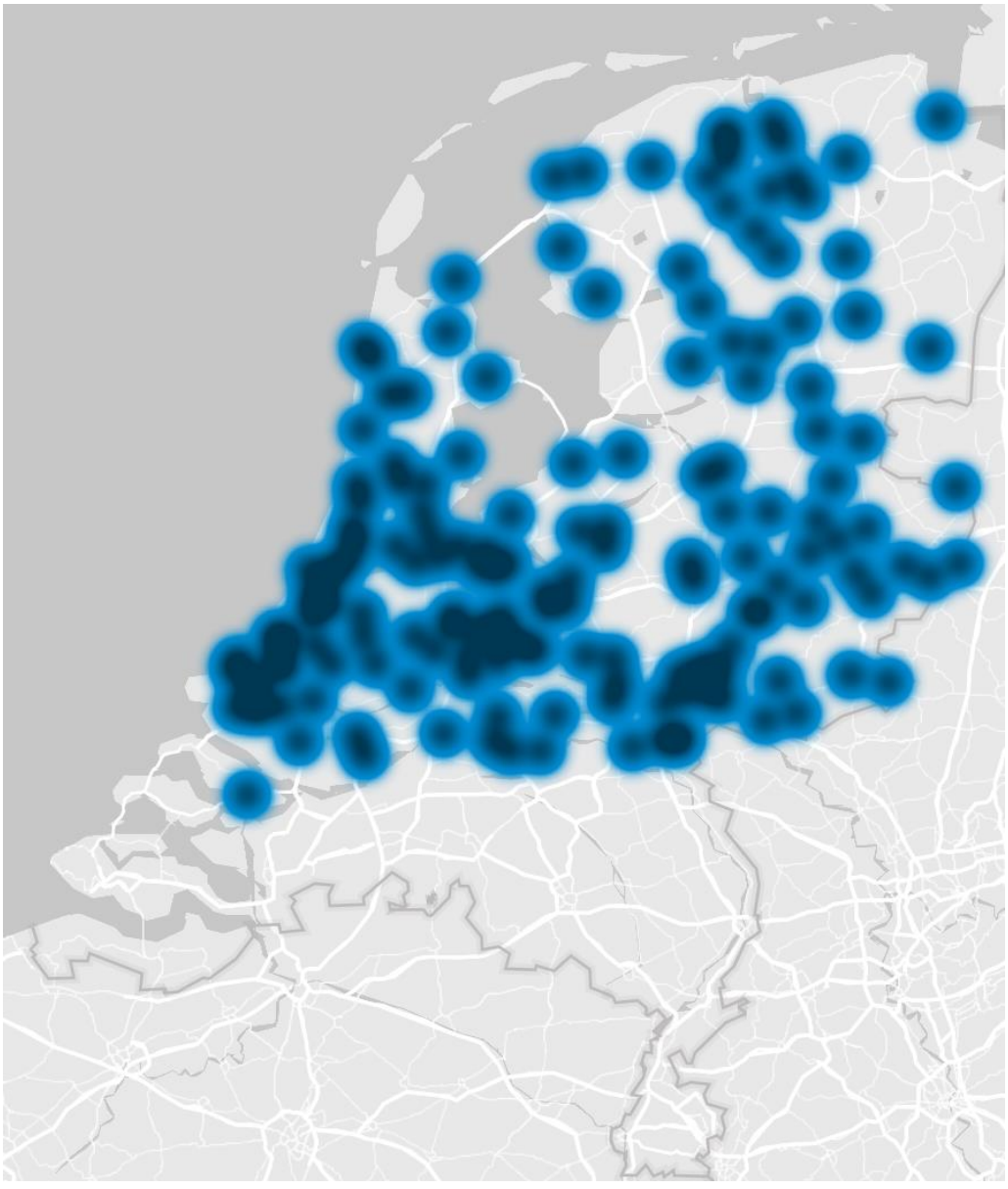

Kaart 2: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Zuid-Nederland

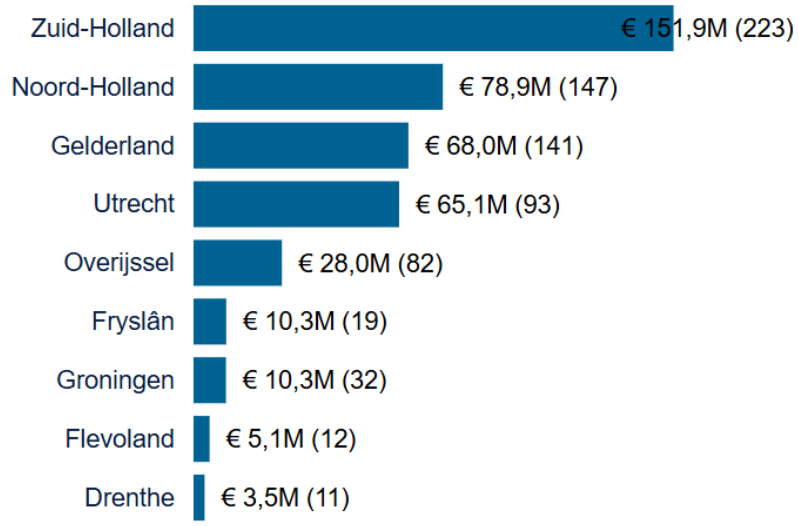

Figuur 11: Europese subsidie per samenwerkingspartner Zuid-Nederland per provincie

Opmerkingen bij kaart 2 en figuur 11:

- Kaart 2 laat de samenwerking van Zuid-Nederland met organisaties in heel Nederland zien. De kaart toont de grootste concentratie van samenwerking met de Randstand en met Gelderland. Ten opzichte van de vorige rapportage is er een toename in samenwerking met organisaties in Noord-Nederland te zien.
- Uit figuur 11 blijkt dat de samenwerking met organisaties in Zuid-Holland wederom het grootst is, met een toename van € 63,5 miljoen Europese subsidie. In vergelijking met het vorige peilmoment vindt nu meer samenwerking plaats met organisaties in Noord-Holland dan met organisaties in Gelderland. Ook de samenwerking met Friesland is toegenomen met € 7,3 miljoen Europese subsidie.
- Evenals in de vorige rapportage zijn de verschillen tussen de provincies groot. Zo is een groot verschil tussen de bovenste vier provincies en de rest te zien. Overijssel laat hierbij de grootste toename zien met € 13,4 miljoen.

Samenwerkingspartners van Limburgse organisaties

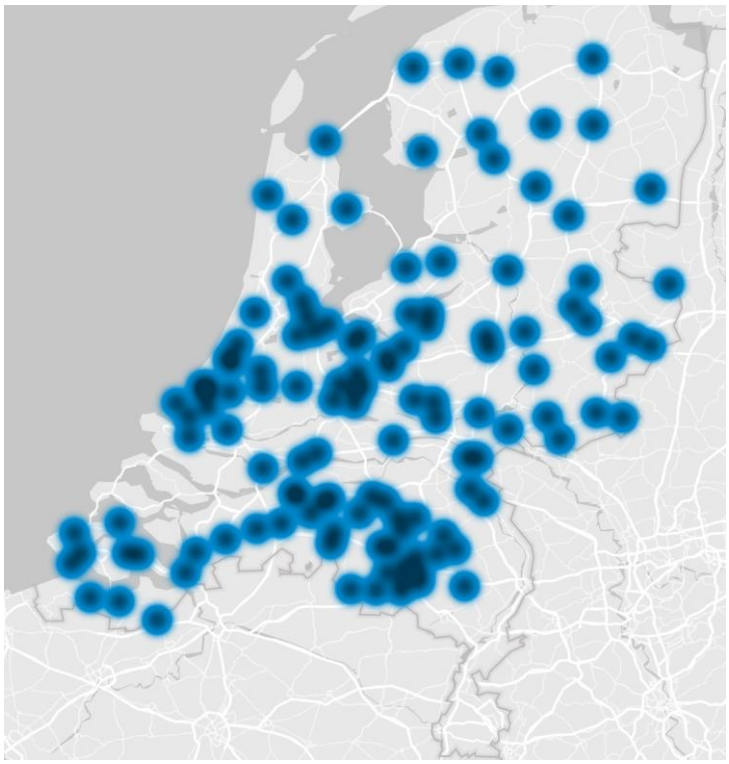

Kaart 3: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Limburg

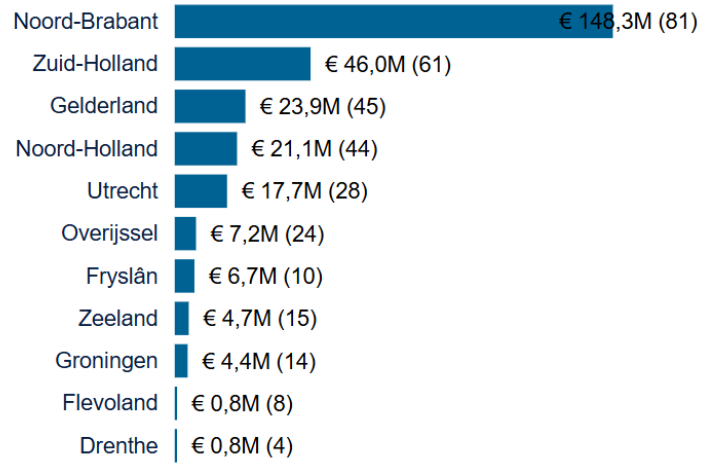

Figuur 12: Europese subsidie samenwerkingspartners Limburg per provincie

Opmerkingen bij kaart 3 en figuur 12:

- Wederom blijft de meest omvangrijke samenwerking op het gebied van Europese subsidie zichtbaar met Noord-Brabant, met een toename van € 16,5 miljoen ten opzichte van de vorige rapportage.
- Het overige beeld blijft vergelijkbaar met de vorige rapportage. Naast Noord-Brabant is er intensieve samenwerking met Zuid-Holland en de andere drie Randstadprovincies.
- Opvallend is de stijging van samenwerking met de organisaties uit Fryslân (€ 5,5 miljoen) en Overijssel (€ 4,2 miljoen), die Groningen en Zeeland voorbij gaan ten opzichte van de vorige rapportage.

Samenwerkingspartners van Zeeuwse organisaties

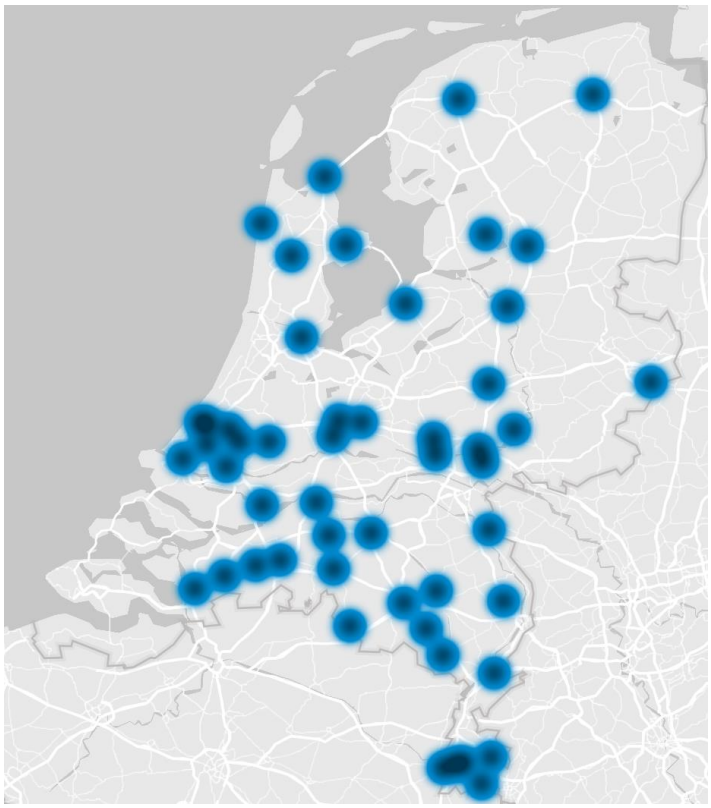

Kaart 4: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Zeeland

Figuur 13: Europese subsidie samenwerkingspartners Zeeland per provincie

Opmerking bij kaart 4 en figuur 13:

- Ten opzichte van de vorige peildatum blijft de spreiding van landelijke samenwerkingspartners waar Zeeuwse organisaties mee samenwerken gelijk. De Zeeuwse organisaties werken buiten Zeeland het meest samen met organisaties in Zuid-Holland en Noord-Brabant. De samenwerking met organisaties in Zuid-Holland is voornamelijk terug te zien in de programma's Innovation Fund en CEF. Voor Noord-Brabant zijn dit de programma's JTF, Horizon Europe en Innovation Fund.

Samenwerkingspartners van Noord-Brabantse organisaties

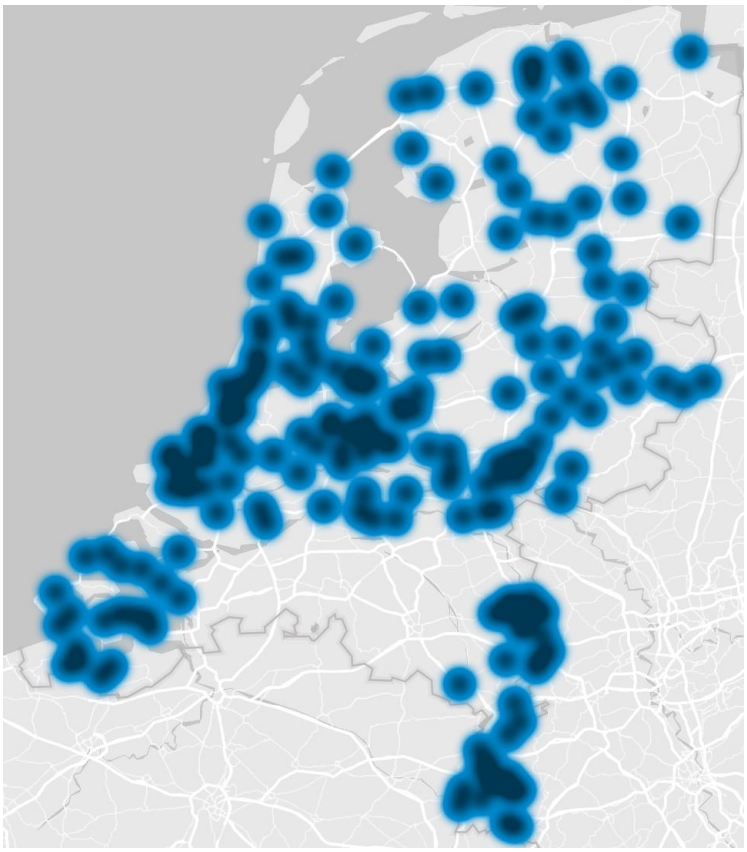

Kaart 5: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Noord-Brabant

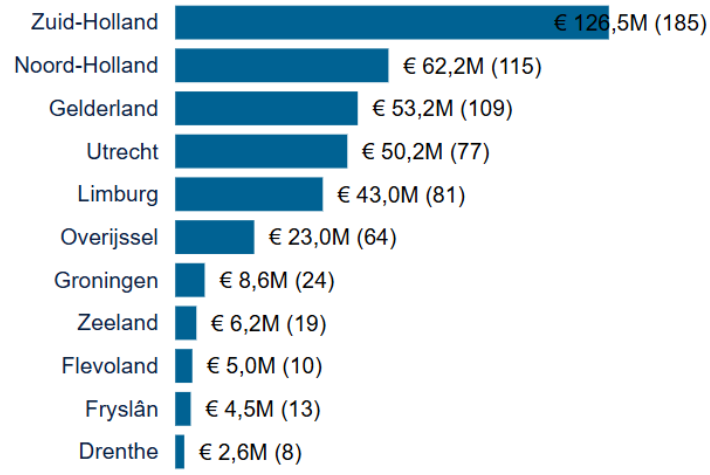

Figuur 14: Europese subsidie samenwerkingspartners Noord-Brabant per provincie

Opmerkingen bij kaart 5 en figuur 14:

- De Noord-Brabantse organisaties werken wederom het meest samen met organisaties uit Zuid-Holland.
- Opvallend is de toename van samenwerkingspartners uit Noord-Holland, welke eerder nog op een vierde plaats stond. De meeste samenwerking valt binnen het bestuurlijk thema ‘Innovatie algemeen’. Daarentegen is samenwerking met Limburgse organisaties minder sterk gestegen ten opzichte van de overige provincies.

Geografische spreiding internationale partners

Nieuw in deze inventarisatie is dat niet alleen de samenwerking met Nederlandse organisaties in kaart is gebracht, maar ook de samenwerking met organisaties in andere EU-landen. Dit betekent dat bij projecten waarbij minstens één Nederlandse organisatie betrokken is, nu ook de landen van de buitenlandse partners in beeld zijn. In deze paragraaf brengen we de overall samenwerking in beeld, maar ook analyses voor specifieke categorieën zijn mogelijk.

Op kaart 6 worden de EU-landen weergegeven waarmee Zuid-Nederlandse organisaties samenwerken. Op de kaart is de mate van samenwerking weergegeven in het blauw. Hoe dieper het land blauwgekleurd is, hoe intensiever de samenwerking in termen van Europese subsidie. De grijs gekleurde landen geven aan dat er geen samenwerking is met dat specifieke land binnen Europese projecten. Nederland is in dit geval grijs weergegeven, omdat alleen samenwerkingen buiten Nederland zijn meegenomen (samenwerking binnen Nederland is op kaart 2 weergegeven). In figuur 15 is de top-15 van landen te zien waarmee Zuid-Nederlandse organisaties samenwerken met de totaal toegekende Europese subsidie.

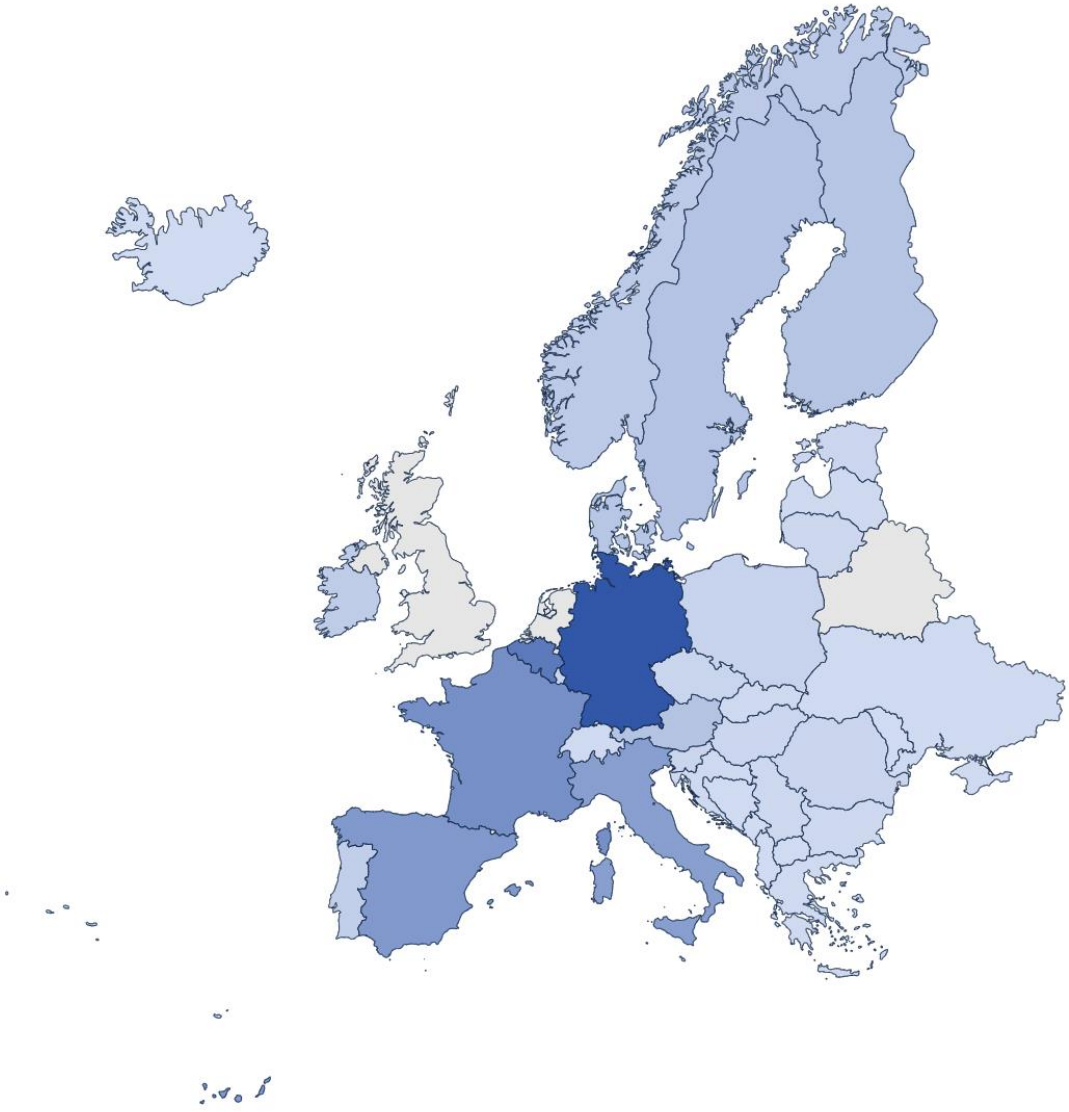

Kaart 6: Mate van samenwerking Zuid-Nederlandse organisaties met Europese partner per land

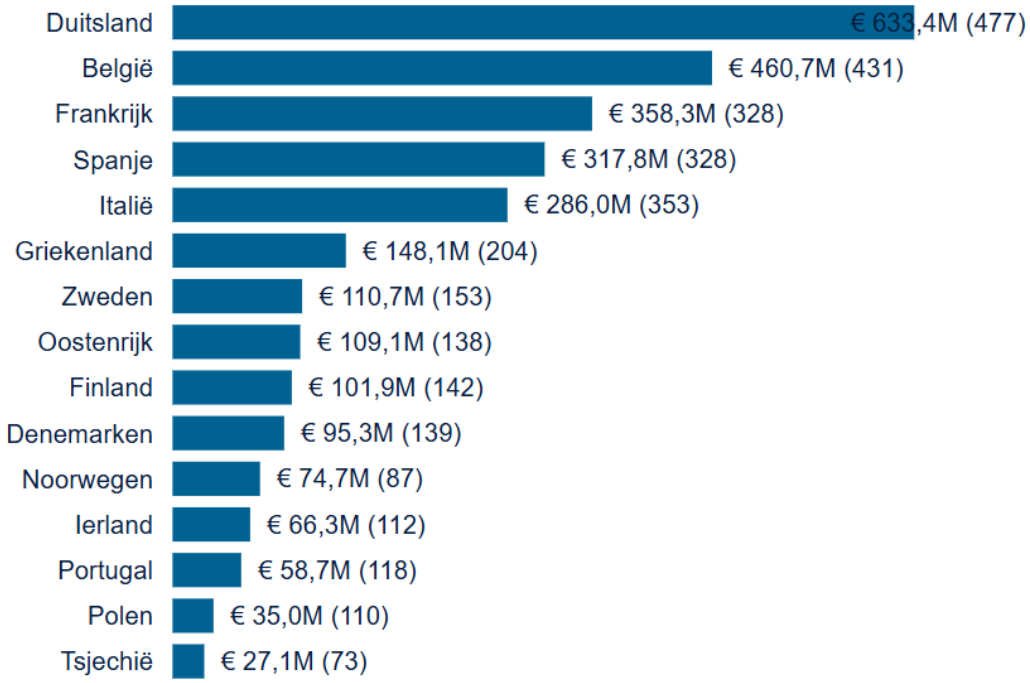

Figuur 15: Top-15 Europese samenwerkingslanden

Opmerkingen bij kaart 6 en figuur 15:

- Het bovenstaande figuur toont aan dat Zuid-Nederlandse organisaties het vaakst samenwerken met Duitse organisaties, zowel in het aantal projecten als in de ontvangen Europese subsidies. Van de 477 projecten vallen er 375 onder Horizon Europe, goed voor een subsidiebedrag van € 555 miljoen.
- Wat betreft de Interreg-programma's, waarin grensoverschrijdende samenwerking verplicht is, is de meeste samenwerking te zien met België, met een bedrag van € 88,4 miljoen aan Europese subsidie. Andere programma's waarbij de samenwerking met België voorop staat, zijn Digital Europe, I3 en LIFE.

ERAC.

Niet-projectgebonden financieringen: leningen en directe betalingen

Dit hoofdstuk geeft een verdiepende analyse op de gegevens van de drie zuidelijke provincies. Hierin worden de EIB-financiering (tabel 5) uitgelicht en de status van de betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid toegelicht.

Europese financiering door EIB

Naast de Europese subsidie die uit de geïnventariseerde programma's bij Zuid-Nederlandse organisaties terechtkomt, stelt de EIB ook leningen beschikbaar. Deels als zogenaamde 'direct loans' (leningen direct aan leningnemers), deels indirect door middel van garantstellingen aan de national promotional banks. Directe leningen staan in de database op basis van locatie leningnemer. De bedragen via de national promotional banks worden toegerekend aan de provincies op basis van bruto regionaal product. Tabel 5 biedt een totaaloverzicht van de directe en indirecte EIB-leningen en projecten. De verschillende losse leningen worden separaat als bijlage verstuurd samen met het projectenoverzicht.

EIB-financiering	Financiering totaal	Directe leningen	Indirecte leningen
Provincie Limburg	€ 883.159.298	€ 609.000.000	€ 274.159.298
Provincie Noord-Brabant	€ 867.078.577	€ 115.000.000	€ 752.078.577
Provincie Zeeland	€ 585.337.998	€ 500.000.000	€ 85.337.998
Totaal	**€ 2.335.575.873**	**€ 1.224.000.000**	**€ 1.111.575.873**

Tabel 5: Totaaloverzicht EIB-leningen vanaf 2021

Betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voor de periode 2023-2027 is in het najaar van 2023 van start gegaan. In deze periode werden de eerste openstellingen aangekondigd, en de toekenning van de eerste subsidies zijn bekendgemaakt. Elk jaar, rond mei, wordt een overzicht van de betalingen van het voorgaande jaar gepubliceerd. Tot op heden zijn derhalve de betalingen tot en met 2023 bekend. Deze rapportage omvat de betalingen die zijn gedaan vanuit het GLB vanaf 2021 (en dus tot en met 2023). Hierin zitten daarmee ook betalingen die gedaan zijn op basis van het eerdere GLB en de overgangsperiode naar het huidige GLB.

	2021	2022	2023	Totaal
Directe betalingen	**€ 158.214.925**	**€ 159.945.894**	**€ 148.881.037**	**€ 467.041.856**
Basisbetaling	€ 107.761.412	€ 107.591.072	€ 100.702.971	€ 316.055.455
Jonge landbouwers	€ 2.577.956	€ 2.609.150	€ 2.452.687	€ 7.639.793
Teruggave crisisreserve	€ 1.972.895	€ 3.064.875	€ 2.193.458	€ 7.231.228
Veehouderij	€ 586.365	€ 583.108	€ 596.266	€ 1.765.738
Vergroeningsbetaling	€ 45.316.297	€ 46.097.689	€ 42.935.656	€ 134.349.641
Markt- en prijsbeleid	**€ 10.121.360**	**€ 14.813.529**	**€ 14.490.953**	**€ 39.425.842**
Tuinbouw	€ 9.702.500	€ 8.549.428	€ 14.490.953	€ 32.742.882
Veehouderij		€ 3.121.200		€ 3.121.200
Zuivel	€ 418.860	€ 3.142.901		€ 3.561.760
Plattelandsbeleid	**€ 48.657.306**	**€ 38.304.551**	**€ 34.497.093**	**€ 121.458.950**
Grondgebonden	€ 14.014.051	€ 9.464.268	€ 11.708.133	€ 35.186.451
Niet-grondgebonden	€ 34.643.256	€ 28.840.283	€ 22.788.960	€ 86.272.498
Totaal	**€ 216.993.591**	**€ 213.063.974**	**€ 197.869.083**	**€ 627.926.648**

Tabel 6: Betalingen vanuit het GLB aan Zuid-Nederlandse organisaties per jaar

Vanuit het GLB is in de periode 2021-2023 **€ 628 miljoen** aan betalingen verricht aan Zuid-Nederlandse organisaties, voornamelijk landbouwers. Het betreft hier nettobetalingen, aangezien ook rekening is gehouden met negatieve betalingen zoals heffingen en terugbetalingen. Omdat de toegekende subsidie vanuit ELFPO (onderdeel van de niet-grondgebonden maatregelen) al in de overall database aanwezig is, dienen de bedragen uit deze categorie buiten beschouwing te worden gelaten bij in beeld brengen van de additionele betalingen t.o.v. de overall database. Daardoor kan gesteld worden dat naast de projectgebonden subsidies, Zuid-Nederland in deze programmaperiode tot en met 2023 ruim **€ 585,2 miljoen** aan landbouw gerelateerde betalingen heeft ontvangen.

Benchmark

Het monitoringsysteem betreft een landelijke database van de toegekende Europese subsidie in Nederland. Hierdoor is een benchmark tussen alle twaalf Nederlandse provincies mogelijk.

In dit hoofdstuk is op basis van de verzamelde gegevens een benchmark weergegeven naar:

- Totale Europese subsidie
- Europese subsidie omgerekend per inwoner
- Jaarlijkse Europese subsidie in verhouding tot het Bruto Regionaal Product (BRP)

Benchmark Europese subsidie

Figuur 16 geeft de totaal toegekende Europese subsidie per Nederlandse provincie weer.

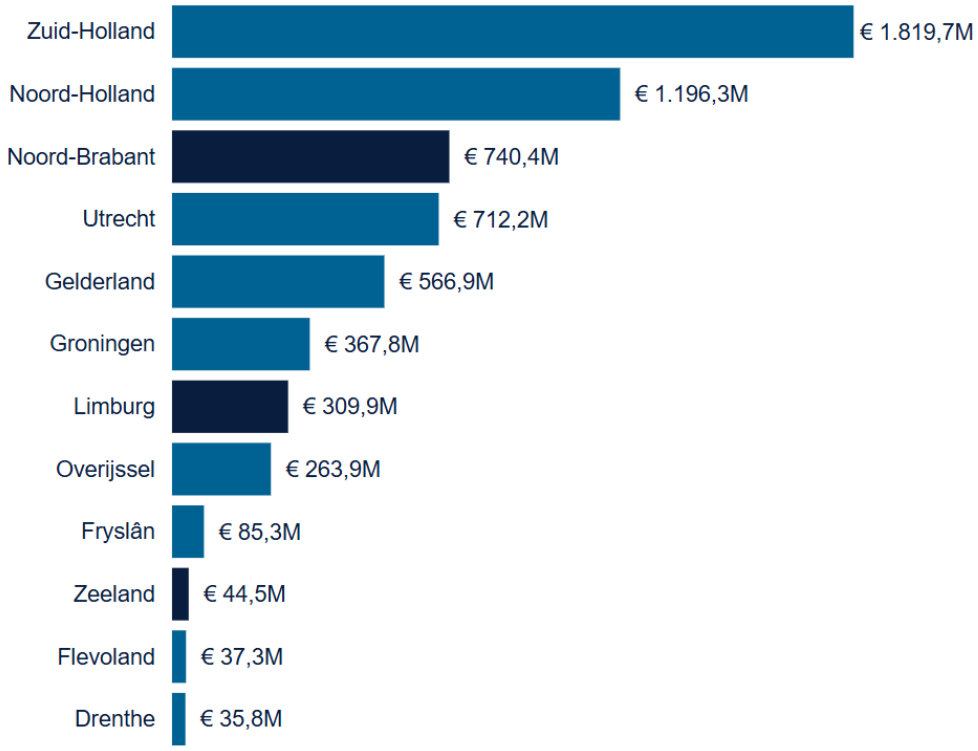

Figuur 16: Europese subsidie per provincie

Opmerking bij figuur 16:

- Voor elke provincie is er een toename in Europese subsidies zichtbaar. Noord-Brabant heeft een stijging van € 197 miljoen en behoudt daarmee de derde plaats. Zeeland kent een toename van € 14 miljoen en blijft op dezelfde positie in de ranglijst. Limburg heeft een toename van € 101,5 miljoen, maar door de grotere stijging van Groningen is Limburg één plek gezakt in de ranglijst.

Benchmark Europese subsidie per inwoner

Figuur 17: Europese subsidie per inwoner

Opmerkingen bij figuur 17:

- De drie Zuid-Nederlandse provincies laten net als in de vorige rapportage een aanzienlijke groei zien. Zeeland laat een stijging zien van € 36, Noord-Brabant van € 75 en Limburg van € 91.
- Ten opzichte van de vorige rapportage is Zeeland ingehaald door Fryslân en daarmee één plek naar beneden geschoven. Noord-Brabant en Limburg behouden hun plek.

Benchmark Europese subsidie ten opzichte van het Bruto Regionaal Product

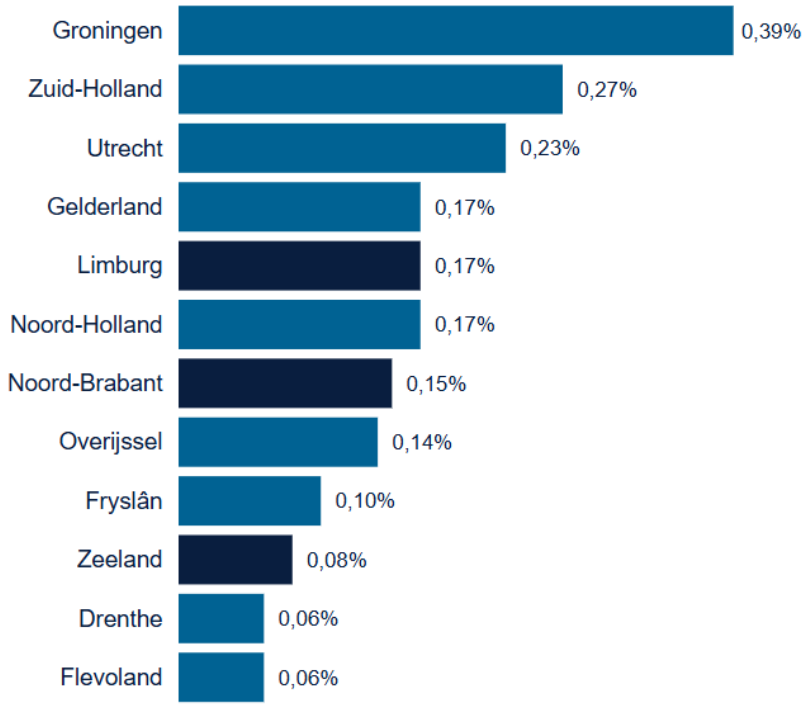

Figuur 18: Europese subsidie (per jaar) in procenten t.o.v. het BRP

Opmerkingen bij figuur 18:

- Noord-Brabant heeft een stijging van 0,01%-punt en staat, ten opzichte van de vorige rapportage, nu onder Noord-Holland. Limburg is in positie gelijk gebleven.
- Zeeland heeft ook een stijging van 0,01%-punt, maar door de toename in Fryslân is Zeeland, net als Noord-Brabant, één plek gedaald.

ERAC.

Bijlagen

Bijlage 1	Deelgegevens provincie Limburg
Bijlage 2	Deelgegevens provincie Zeeland
Bijlage 3	Deelgegevens provincie Noord-Brabant
Bijlage 4	Opzet van de rapportage
Bijlage 5	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
Bijlage 6	Overzichtstabellen Europese programma's
Bijlage 7	Overzichtstabel Sustainable Development Goals (SDG's)

ERAC.

Bijlage 1

Deelgegevens provincie Limburg

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	**263**	**€ 208.446.381**
CEF	8	€ 71.473.505
COSME	1	€ 302.400
Creative Europe	1	€ 31.954
Digital Europe	3	€ 545.179
ERASMUS+	53	€ 19.935.974
Europe for citizens	5	€ 712.966
Horizon Europe	175	€ 110.798.968
Innovation Fund	2	€ 575.000
Interreg VIC Europe	9	€ 2.250.311
Interregional Innovation Investments (I3)	1	€ 867.435
LIFE	5	€ 952.689
Nationale regie	**16**	**€ 11.984.705**
ESF+	16	€ 11.984.705
Regionale regie	**272**	**€ 89.511.302**
ELFPO	156	€ 15.293.472
Interreg VIA Duitsland-Nederland	18	€ 5.310.039
Interreg VIA Euregio Maas-Rijn	18	€ 20.223.036
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	22	€ 9.000.404
Interreg VIB Noordzeeregio	2	€ 248.140
Interreg VIB North West Europe	1	€ 335.729
Just Transition Fund (JTF)	21	€ 29.932.711
Kansen voor West III	4	€ 204.679
OPZuid EFRO 2021-2027	30	€ 8.963.093
Totaal	**551**	**€ 309.942.388**

Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Limburg

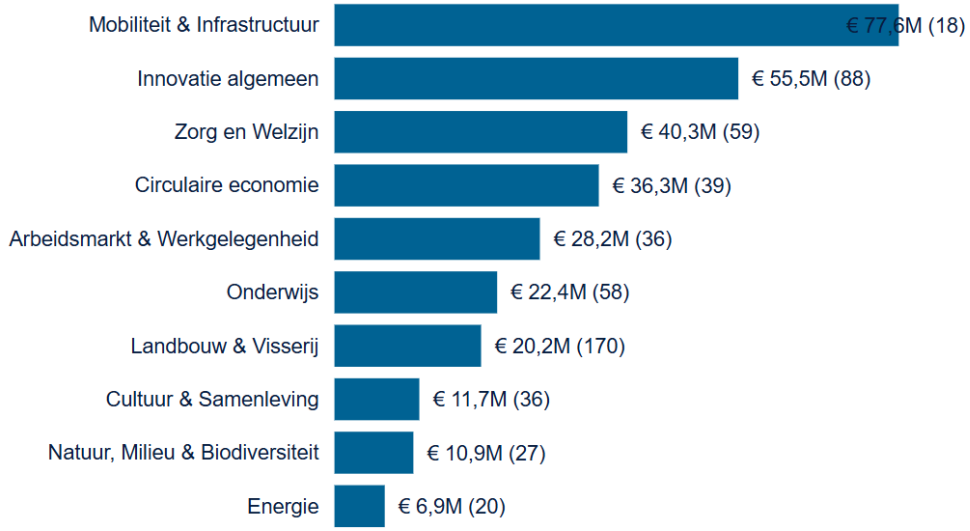

Figuur 1: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Limburg

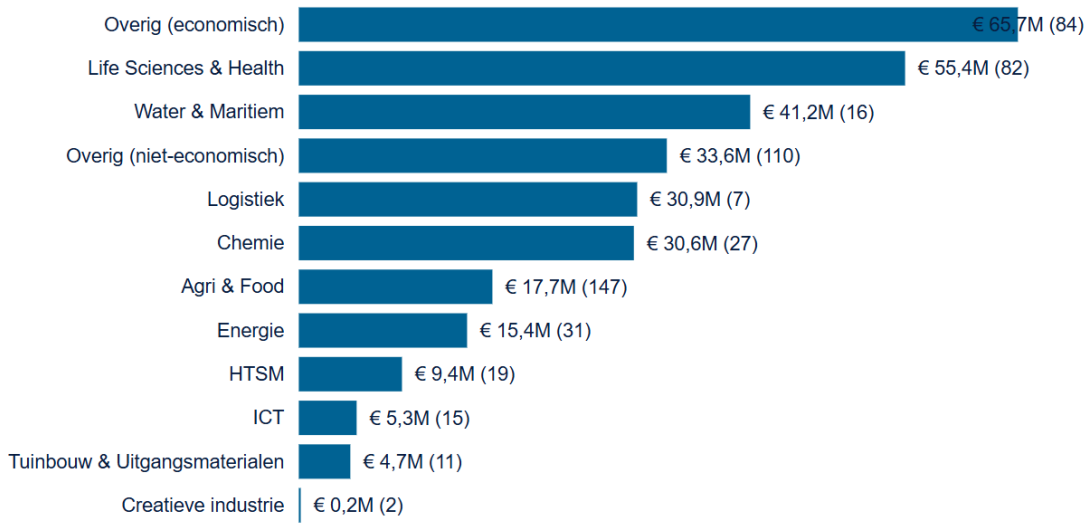

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Limburg

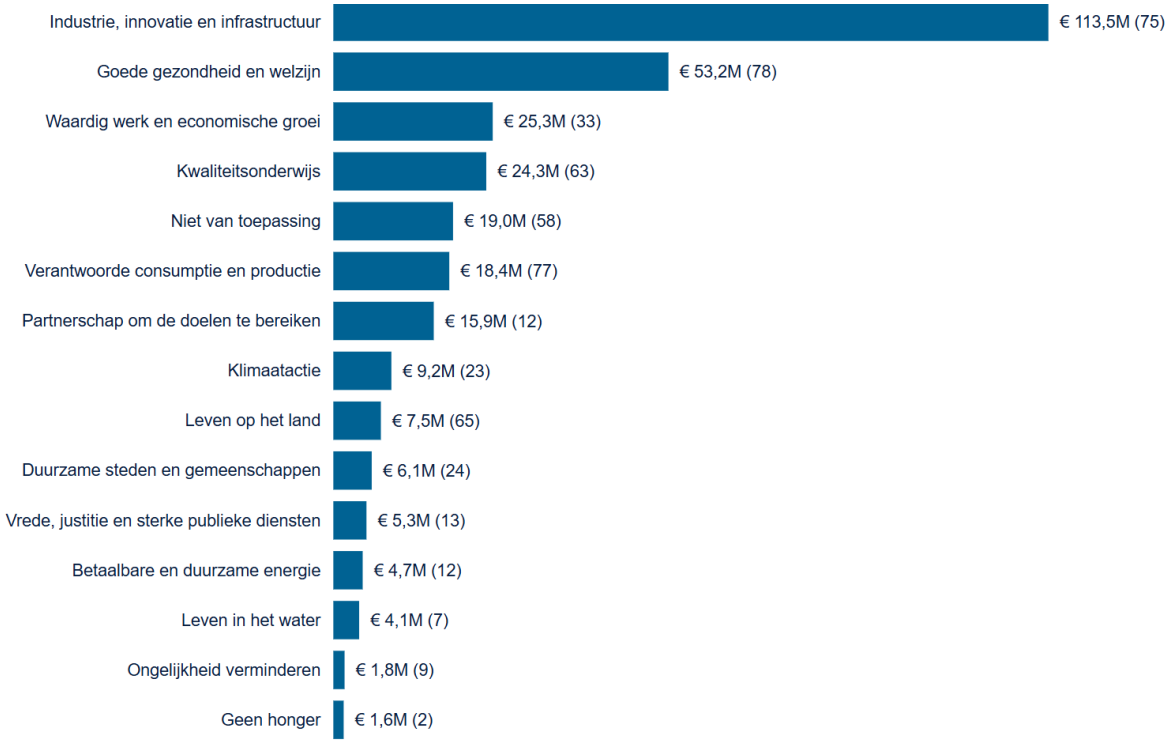

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's in Limburg

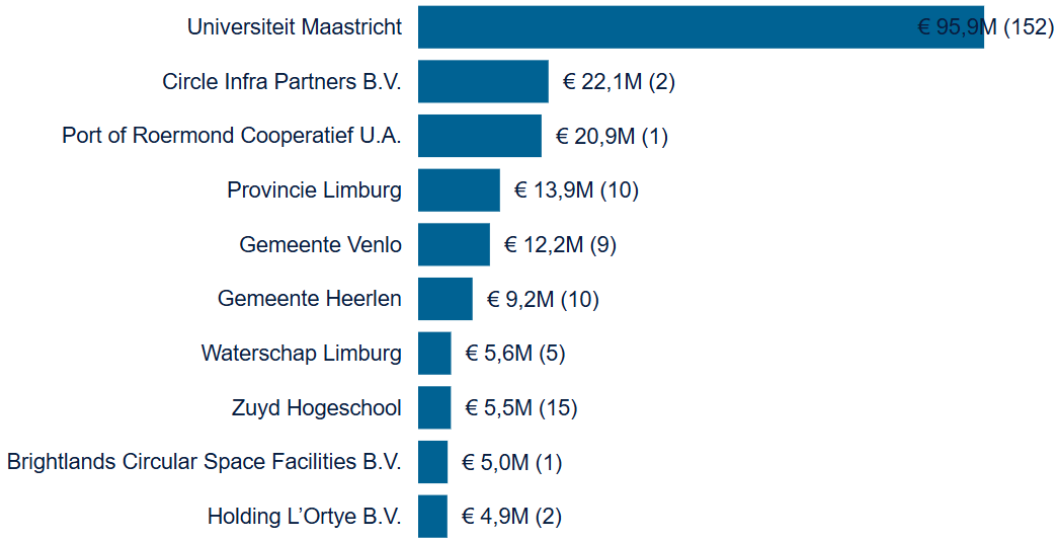

Figuur 4: Top-10 Limburgse organisaties in Europese subsidie (en projectdeelnames)

	2021	2022	2023	Totaal
Directe betalingen	**€ 33.351.672**	**€ 33.644.468**	**€ 31.681.863**	**€ 98.678.003**
Basisbetaling	€ 22.660.296	€ 22.671.376	€ 21.459.113	€ 66.790.785
Jonge landbouwers	€ 454.248	€ 461.931	€ 427.157	€ 1.343.336
Teruggave crisisreserve	€ 417.704	€ 639.082	€ 463.690	€ 1.520.476
Veehouderij	€ 156.470	€ 148.367	€ 162.022	€ 466.859
Vergroeningsbetaling	€ 9.662.955	€ 9.723.712	€ 9.169.880	€ 28.556.547
Markt- en prijsbeleid	**€ 7.192.058**	**€ 6.543.056**	**€ 12.223.417**	**€ 25.958.532**
Tuinbouw	€ 7.192.058	€ 5.862.656	€ 12.223.417	€ 25.278.132
Veehouderij		€ 680.400		€ 680.400
Plattelandsbeleid	**€ 14.192.872**	**€ 12.406.798**	**€ 11.478.926**	**€ 38.078.596**
Grondgebonden	€ 6.851.955	€ 4.622.101	€ 5.758.582	€ 17.232.638
Niet-grondgebonden	€ 7.340.917	€ 7.784.697	€ 5.720.344	€ 20.845.958
Totaal	**€ 54.736.603**	**€ 52.594.322**	**€ 55.384.206**	**€ 162.715.131**

Tabel 2: Betalingen vanuit het GLB aan Limburgse organisaties per jaar

ERAC.

EIB-projectnaam	EIB bijdrage
LIMBURGS ENERGIE FONDS 2	€ 54.000.000
ZUYDERLAND MEDISCH CENTRUM	€ 100.000.000
Colle Rental & sales electrification	€ 35.000.000
VIECURI SUSTAINABLE HEALTHCARE	€ 90.000.000
SINT JANS GASTHUIS SUSTAINABLE HEALTHCARE	€ 40.000.000
WATER SUPPLY - PROVINCE OF LIMBURG II	€ 100.000.000
BOELS EQUIPMENT ELECTRIFICATION	€ 100.000.000
MIJNWATER SUSTAINABLE HEATING AND COOLING	€ 90.000.000
Subtotaal directe leningen	**€ 609.000.000**
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 84.344
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 14.057.357
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 421.721
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 421.721
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 3.373.766
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 7.028.679
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 168.688
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 14.057.357
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 2.136.718
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 89.967
Rabobank SME Support - EGF	€ 4.174.347
Neuconnect interconnector	€ 5.444.498
Neuconnect interconnector	€ 440.555
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 70.007
WASTE RECOVERY & RECYCLING	€ 607.278
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VII	€ 16.868.829
ALD PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 843.441
ING BANK SUSTAINABLE PROJECTS L4SME-MIDCAPS 2	€ 8.434.414
IN OVO (IEU GT)	€ 2.249.177
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 1.349.506
DE LAGE LANDEN SUSTAINABILITY L4SME-MIDCAPS2	€ 11.245.886
KWS SAAT RDI	€ 168.688
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VIII	€ 22.491.772
ENEXIS ELECTRICITY NETWORK UPGRADE AND EXPANSION	€ 28.114.715
ABN AMRO CLIMATE TRANSITION L4SME	€ 14.057.357
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX L4SMES & MIDCAPS II	€ 2.952.045
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 11.245.886
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 2.699.013
SCF PAN-EUROPEAN FLEET RENEWAL L4SMES-MIDCAPS	€ 1.574.424
SENNDER 2 (IEU FT)	€ 134.951
NEXI DIGITAL INVESTMENT PLAN	€ 1.526.172
LUMICKS (IEU LS)	€ 674.753
LUMICKS (IEU LS)	€ 449.835
PROLOGIS ROOFTOP SOLAR PV AND BATTERY STORAGE	€ 759.097
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 11.245.886
SAPA SUSTAINABLE VEHICLE PARTS	€ 271.082
ABN AMRO L4SME II	€ 25.303.243
BNPP PAN-EU WIND POWER PACKAGE RS	€ 5.622.943
AYVENS PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 9.840.150
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS IX	€ 16.868.829
Subtotaal indirecte leningen	**€ 249.569.100**
Totaal	**€ 883.159.298**

Tabel 3: EIB-Gelden Limburg

ERAC.

Bijlage 2

Deelgegevens provincie Zeeland

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	**42**	**€ 10.252.003**
CEF	2	€ 1.176.622
COSME	1	€ 299.943
Digital Europe	1	€ 99.720
ERASMUS+	26	€ 4.522.132
Horizon Europe	7	€ 3.106.357
Interreg VIC Europe	5	€ 1.047.230
Nationale regie	**52**	**€ 3.777.223**
EMVAF	46	€ 851.368
ESF+	6	€ 2.925.855
Regionale regie	**295**	**€ 30.461.351**
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	3	€ 247.086
ELFPO	254	€ 3.795.469
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	17	€ 8.860.243
Interreg VIB Noordzeeregio	3	€ 1.189.825
Interreg VIB North West Europe	2	€ 1.607.817
Just Transition Fund (JTF)	5	€ 10.465.966
Kansen voor West III	2	€ 227.388
OPZuid EFRO 2021-2027	9	€ 4.067.558
Totaal	**389**	**€ 44.490.578**

Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Zeeland

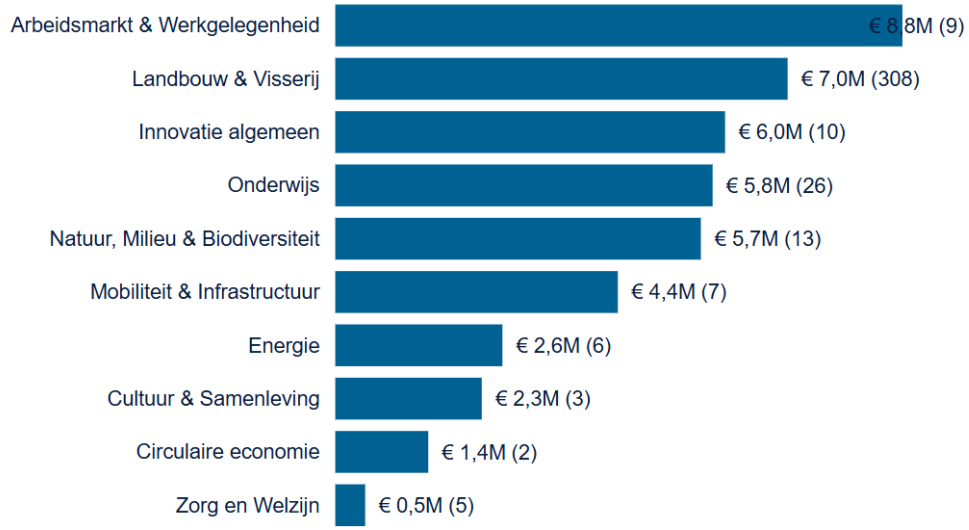

Figuur 1: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Zeeland

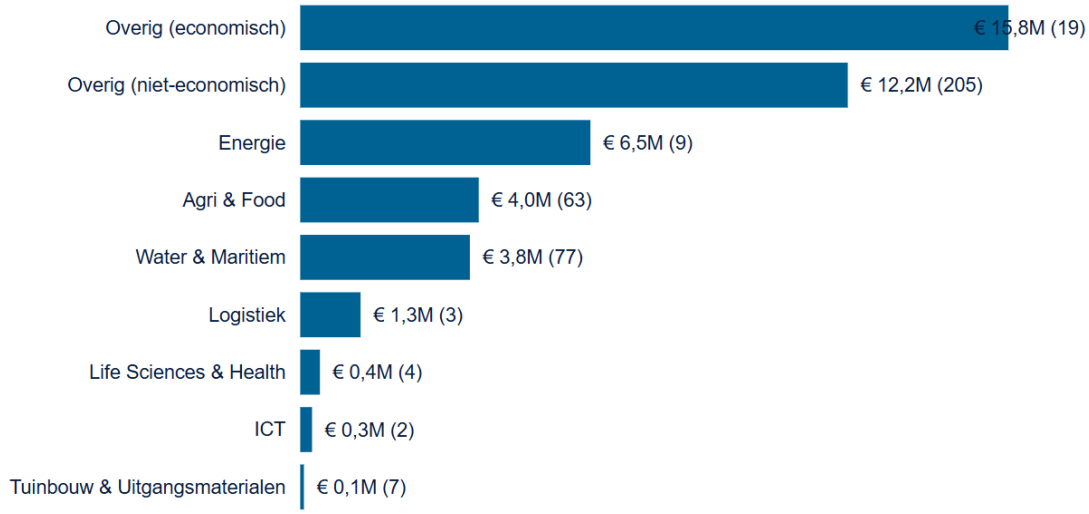

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Zeeland

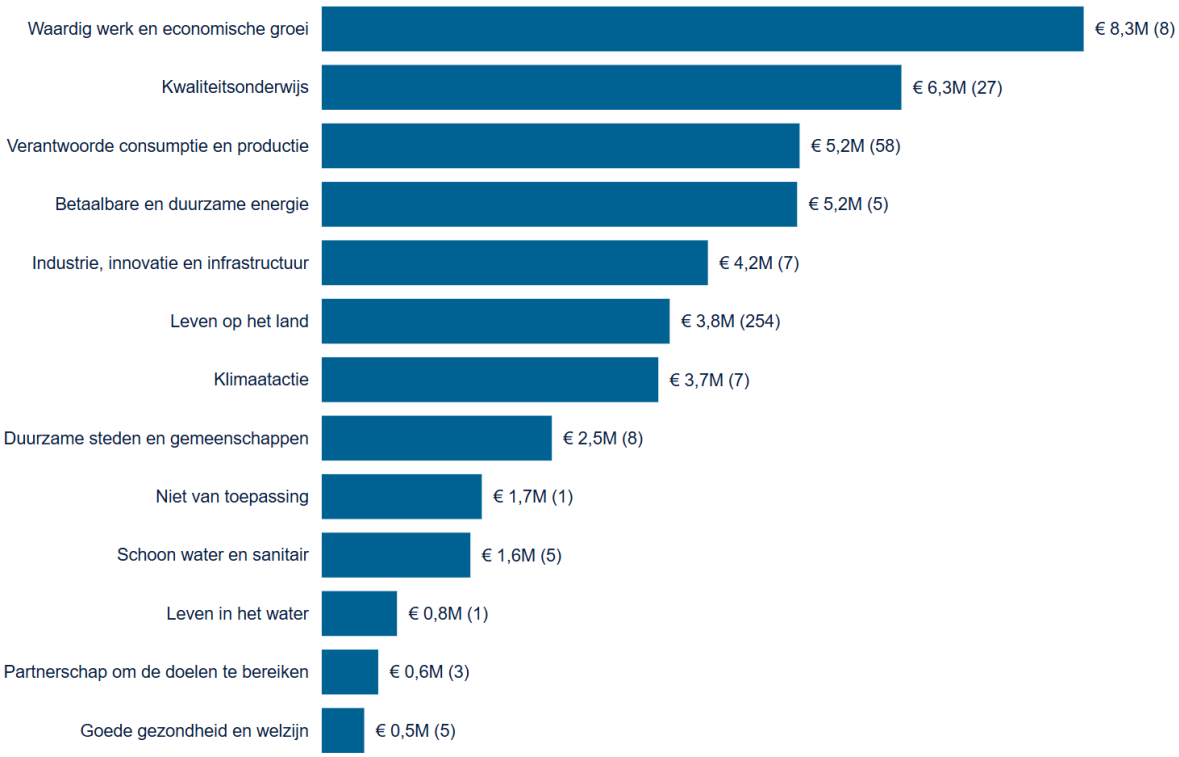

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's in Zeeland

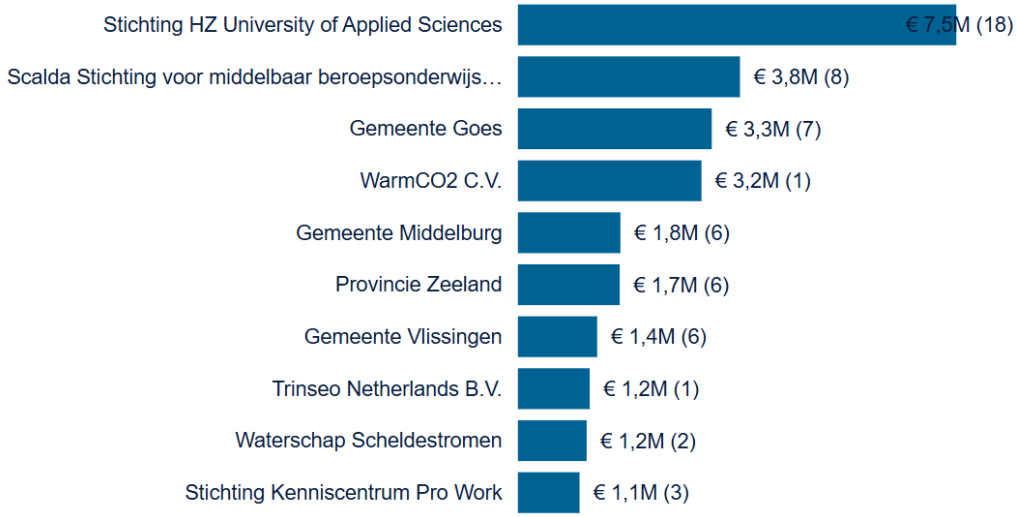

Figuur 4: Top-10 Zeeuwse organisaties in Europese subsidie (en projectdeelnames)

	2021	2022	2023	Totaal
Directe betalingen	**€ 40.632.891**	**€ 41.720.728**	**€ 39.148.240**	**€ 121.501.859**
Basisbetaling	€ 27.477.270	€ 27.992.895	€ 26.381.474	€ 81.851.639
Jonge landbouwers	€ 710.226	€ 736.086	€ 676.918	€ 2.123.230
Teruggave crisisreserve	€ 538.358	€ 838.078	€ 605.831	€ 1.982.267
Veehouderij	€ 68.644	€ 92.210	€ 111.343	€ 272.196
Vergroeningsbetaling	€ 11.838.393	€ 12.061.460	€ 11.372.674	€ 35.272.527
Markt- en prijsbeleid		**€ 99.900**		**€ 99.900**
Veehouderij		€ 99.900		€ 99.900
Plattelandsbeleid	**€ 13.152.078**	**€ 10.837.652**	**€ 8.678.793**	**€ 32.668.523**
Grondgebonden	€ 2.220.373	€ 1.595.463	€ 1.935.242	€ 5.751.079
Niet-grondgebonden	€ 10.931.705	€ 9.242.189	€ 6.743.551	€ 26.917.444
Totaal	**€ 53.784.969**	**€ 52.658.280**	**€ 47.827.033**	**€ 154.270.282**

Tabel 2: Betalingen vanuit het GLB aan Zeeuwse organisaties per jaar

ERAC.

EIB-projectnaam	EIB-bijdrage
BORSSELE 1 AND 2 OFFSHORE WIND FARM	€ 500.000.000
Subtotaal directe leningen	**€ 500.000.000**
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 26.254
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 4.375.656
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 131.270
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 131.270
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 1.050.157
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 2.187.828
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 52.508
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 4.375.656
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 665.100
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 28.004
Rabobank SME Support - EGF	€ 1.299.355
Neuconnect interconnector	€ 1.694.717
Neuconnect interconnector	€ 137.132
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 21.791
WASTE RECOVERY & RECYCLING	€ 189.028
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VII	€ 5.250.787
ALD PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 262.539
ING BANK SUSTAINABLE PROJECTS L4SME-MIDCAPS 2	€ 2.625.394
IN OVO (IEU GT)	€ 700.105
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 420.063
DE LAGE LANDEN SUSTAINABILITY L4SME-MIDCAPS2	€ 3.500.525
KWS SAAT RDI	€ 52.508
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VIII	€ 7.001.049
ENEXIS ELECTRICITY NETWORK UPGRADE AND EXPANSION	€ 8.751.312
ABN AMRO CLIMATE TRANSITION L4SME	€ 4.375.656
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX L4SMES & MIDCAPS II	€ 918.888
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 3.500.525
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 840.126
SCF PAN-EUROPEAN FLEET RENEWAL L4SMES-MIDCAPS	€ 490.073
SENNDER 2 (IEU FT)	€ 42.006
NEXI DIGITAL INVESTMENT PLAN	€ 475.054
LUMICKS (IEU LS)	€ 210.031
LUMICKS (IEU LS)	€ 140.021
PROLOGIS ROOFTOP SOLAR PV AND BATTERY STORAGE	€ 236.285
NXP EUROPEAN SEMICONDUCTOR RDI	€ 6.650.997
BEARINGS AND SEALS RDI	€ 466.620
BEARINGS AND SEALS RDI	€ 174.982
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 3.500.525
SAPA SUSTAINABLE VEHICLE PARTS	€ 84.380
ABN AMRO L4SME II	€ 7.876.181
BNPP PAN-EU WIND POWER PACKAGE RS	€ 1.750.262
AYVENS PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 3.062.959
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS IX	€ 5.250.787
BEARINGS AND SEALS RDI	€ 361.630
Subtotaal indirecte leningen	**€ 85.337.998**
Totaal	**€ 585.337.998**

Tabel 3: EIB-Gelden Zeeland

ERAC.

Bijlage 3

Deelgegevens provincie Noord-Brabant

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	**731**	**€ 582.607.902**
CEF	9	€ 20.675.707
COSME	9	€ 5.850.276
Creative Europe	8	€ 819.066
Digital Europe	16	€ 9.770.641
ERASMUS+	179	€ 42.948.312
Europe for citizens	5	€ 144.571
European Urban Initiative	1	€ 705.381
Horizon Europe	466	€ 375.865.686
Innovation Fund	2	€ 99.843.400
Interreg VIC Europe	7	€ 2.240.751
Interregional Innovation Investments (I3)	9	€ 9.898.023
LIFE	20	€ 13.846.089
Nationale regie	**29**	**€ 22.080.878**
AMIF	1	€ 1.299.114
EMVAF	1	€ 24.949
ESF+	25	€ 19.893.587
ISF	2	€ 863.227
Regionale regie	**310**	**€ 135.717.282**
EFRO 2021-2027 Noord-Nederland	1	€ 16.335
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	9	€ 857.883
ELFPO	124	€ 23.635.445
Interreg VIA Duitsland-Nederland	19	€ 2.045.975
Interreg VIA Euregio Maas-Rijn	3	€ 685.846
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	39	€ 19.702.750
Interreg VIB Noordzeeregio	7	€ 1.198.019
Interreg VIB North West Europe	10	€ 3.209.481
Just Transition Fund (JTF)	28	€ 51.775.549
Kansen voor West III	10	€ 3.445.883
OPZuid EFRO 2021-2027	60	€ 29.144.117
Totaal	**1.070**	**€ 740.406.062**

Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Noord-Brabant

Figuur 1: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Noord-Brabant

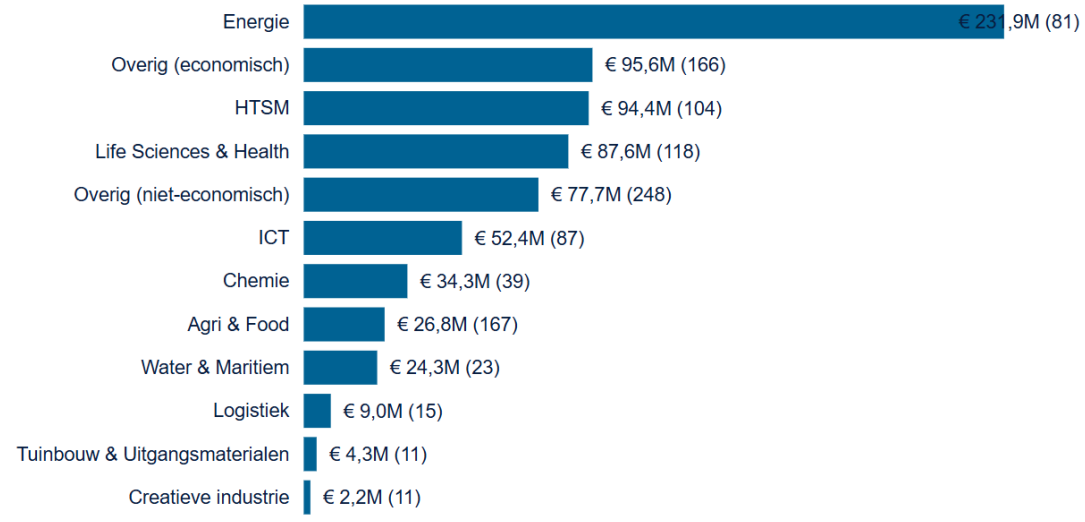

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Noord-Brabant

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's in Noord-Brabant

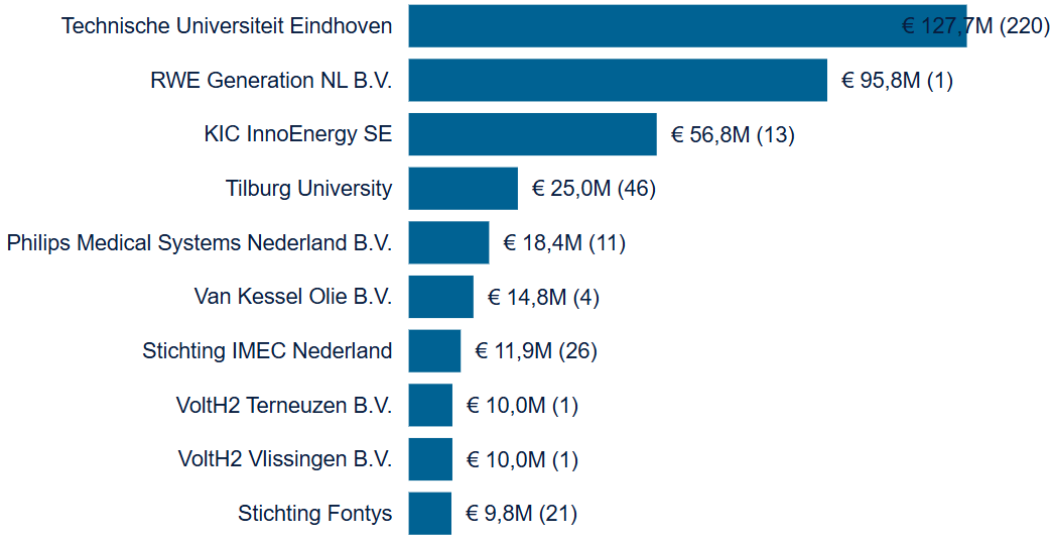

Figuur 4: Top-10 Noord-Brabantse organisaties in Europese subsidie (en projectdeelnames)

ERAC.

	2021	2022	2023	Totaal
Directe betalingen	**€ 84.230.361**	**€ 84.580.698**	**€ 78.050.934**	**€ 246.861.993**
Basisbetaling	€ 57.623.846	€ 56.926.801	€ 52.862.384	€ 167.413.031
Jonge landbouwers	€ 1.413.483	€ 1.411.133	€ 1.348.611	€ 4.173.226
Teruggave crisisreserve	€ 1.016.834	€ 1.587.716	€ 1.123.937	€ 3.728.486
Veehouderij	€ 361.251	€ 342.531	€ 322.901	€ 1.026.682
Vergroeningsbetaling	€ 23.814.948	€ 24.312.518	€ 22.393.102	€ 70.520.568
Markt- en prijsbeleid	**€ 2.929.301**	**€ 8.170.573**	**€ 2.267.536**	**€ 13.367.410**
Tuinbouw	€ 2.510.442	€ 2.686.772	€ 2.267.536	€ 7.464.750
Veehouderij		€ 2.340.900		€ 2.340.900
Zuivel	€ 418.860	€ 3.142.901		€ 3.561.760
Plattelandsbeleid	**€ 21.312.356**	**€ 15.060.101**	**€ 14.339.374**	**€ 50.711.830**
Grondgebonden	€ 4.941.722	€ 3.246.704	€ 4.014.309	€ 12.202.735
Niet-grondgebonden	€ 16.370.634	€ 11.813.397	€ 10.325.065	€ 38.509.095
Totaal	**€ 108.472.018**	**€ 107.811.372**	**€ 94.657.844**	**€ 310.941.234**

Tabel 2: Betalingen vanuit het GLB aan Noord-Brabantse organisaties per jaar

ERAC.

EIB-projectnaam	EIB-bijdrage
XELTIS (EGF VD)	€ 15.000.000
ETZ Sustainable Hospital Care	€ 100.000.000
Subtotaal directe leningen	**€ 115.000.000**
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 231.374
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 38.562.389
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 1.156.872
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 1.156.872
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 9.254.973
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 19.281.194
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 462.749
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 38.562.389
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 5.861.483
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 246.799
Rabobank SME Support - EGF	€ 11.451.141
Neuconnect interconnector	€ 14.935.441
Neuconnect interconnector	€ 1.208.538
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 192.044
WASTE RECOVERY & RECYCLING	€ 1.665.895
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VII	€ 46.274.866
ALD PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 2.313.743
ING BANK SUSTAINABLE PROJECTS L4SME-MIDCAPS 2	€ 23.137.433
IN OVO (IEU GT)	€ 6.169.982
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 3.701.989
DE LAGE LANDEN SUSTAINABILITY L4SME-MIDCAPS2	€ 30.849.911
KWS SAAT RDI	€ 462.749
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VIII	€ 61.699.822
ENEXIS ELECTRICITY NETWORK UPGRADE AND EXPANSION	€ 77.124.777
ABN AMRO CLIMATE TRANSITION L4SME	€ 38.562.389
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX L4SMES & MIDCAPS II	€ 8.098.102
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 30.849.911
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 7.403.979
SCF PAN-EUROPEAN FLEET RENEWAL L4SMES-MIDCAPS	€ 4.318.988
SENNDER 2 (IEU FT)	€ 370.199
NEXI DIGITAL INVESTMENT PLAN	€ 4.186.622
LUMICKS (IEU LS)	€ 1.850.995
LUMICKS (IEU LS)	€ 1.233.996
PROLOGIS ROOFTOP SOLAR PV AND BATTERY STORAGE	€ 2.082.369
NXP EUROPEAN SEMICONDUCTOR RDI	€ 58.614.831
BEARINGS AND SEALS RDI	€ 4.112.293
BEARINGS AND SEALS RDI	€ 1.542.110
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 30.849.911
SAPA SUSTAINABLE VEHICLE PARTS	€ 743.637
ABN AMRO L4SME II	€ 69.412.300
BNPP PAN-EU WIND POWER PACKAGE RS	€ 15.424.955
AYVENS PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 26.993.672
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS IX	€ 46.274.866
BEARINGS AND SEALS RDI	€ 3.187.027
Subtotaal indirecte leningen	**€ 752.078.577**
Totaal	**€ 867.078.577**

Tabel 3: EIB-Gelden Noord-Brabant

Bijlage 4

Opzet van de rapportage en inventarisatie
In deze bijlage beschrijven we de opzet van de rapportage, inventarisatie en hoe de onderliggende gegevens tot stand zijn gekomen en/of moeten worden geïnterpreteerd.

Het monitoringsysteem bevat de toegekende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie. De inventarisatie van toegekende subsidie maakt gebruik van openbare databases, contacten met programmabureaus / National Contact Points.

De inventarisatie gaat uit van toegekende subsidie binnen de Europese programma's op basis van de vestigingsplaats van de subsidie-ontvangende organisaties. De projectenomvang is in werkelijkheid groter (multiplier), omdat voor de meeste programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit (Europese) subsidie wordt gefinancierd. Voor de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. Deze percentages worden vertaald in een gemiddelde multiplier per programma. Berekend is dat de huidige gewogen multiplier voor Zuid-Nederland (afgerond) **1,64** bedraagt.

In het monitoringssysteem leggen we van ieder project een 'database-startdatum' vast. Op basis hiervan is de ontwikkeling van subsidietoekenning in de tijd beschikbaar. Indien beschikbaar gebruiken we hiervoor de datum van de verleningsbeschikking. Als alternatief wordt de startdatum van het project gebruikt, of anders de datum van vastlegging in de database.

1.1 Categorisering

Categorisering op projectniveau
Alle projecten worden gecategoriseerd op vier variabelen:

- Bestuurlijk thema
- Topsector
- Maatregel cf. EIM-rekentool
- Nevenonderwerpen

Bestuurlijk thema
De bestuurlijk thema's zijn opgesteld door alle provinciale coalitieakkoorden te analyseren en hieruit een rode lijn te destilleren. Op deze wijze zijn de bestuurlijke thema's herkenbaar binnen de decentrale overheden en kan een goede vergelijking worden gemaakt met regionaal beleid. Er wordt gebruik gemaakt van de volgende bestuurlijke thema's:

- Arbeidsmarkt & Werkgelegenheid
- Circulaire economie
- Cultuur & Samenleving
- Energie
- Innovatie algemeen
- Landbouw & Visserij
- Mobiliteit & Infrastructuur
- Natuur, Milieu & Biodiversiteit
- Onderwijs
- Zorg & Welzijn

Topsectoren

Economische projecten worden gecategoriseerd naar topsector. Deze zijn gebaseerd op het nationaal topsectorenbeleid. De volgende topsectoren zijn onderdeel van de monitoring:

- Agri & Food
- Chemie
- Creatieve industrie
- Energie
- ICT
- High Tech Systemen en Materialen (HTSM)
- Life Sciences & Health
- Logistiek
- Tuinbouw & Uitgangsmaterialen
- Water & Maritiem

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn zeventien wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, opgezet door de Verenigde Naties in 2015. De doelen zouden in 2030 moeten zijn bereikt. De doelstellingen zijn geformuleerd om deze praktisch toepasbaar te maken en fungeren ook als handvatten voor de samenleving om stappen te zetten richting duurzaamheid. De projecten die niet in directe zin passen binnen één van de zeventien SDG's worden gecategoriseerd onder 'niet van toepassing'. De SDG's zijn als volgt:

- Uitbannen van alle vormen van (extreme) armoede
- Einde aan honger, zorgen voor voedselzekerheid en duurzame landbouw
- Gezondheidszorg voor iedereen
- Inclusief, gelijkwaardig en kwalitatief onderwijs voor iedereen
- Gelijke rechten voor mannen en vrouwen en empowerment van vrouwen en meisjes
- Schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen
- Toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen
- Inclusieve, economische groei, werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen
- Infrastructuur voor duurzame industrialisatie
- Verminderen ongelijkheid binnen en tussen landen
- Maak steden veilig, veerkrachtig en duurzaam
- Duurzame consumptie en productie
- Aanpak klimaatverandering
- Beschermen en duurzaam gebruik van de oceanen en zeeën
- Beschermen van ecosystemen, bossen en biodiversiteit
- Bevorderen van veiligheid, publieke diensten en recht voor iedereen
- Versterken van het mondiaal partnerschap om doelen te bereiken

EIM

De EIM-rekentool is in opdracht van het toenmalige Ministerie van Economische Zaken ontwikkeld om van projecten verwachte vervolginvesteringen en werkgelegenheid in te schatten. Hiervoor zijn 21 categorieën projecten (maatregelen) gedefinieerd, met voor iedere categorie een eigen berekeningssystematiek van de vervolginvesteringen en werkgelegenheid.

Categorisering op organisatieniveau

Van de organisaties die participeren in de projecten wordt vastgelegd hoeveel subsidie zij binnen het project toegekend hebben gekregen. Daarnaast wordt de vestigingsplaats van deze organisaties vastgelegd. De vestigingsplaats is de basis voor de geografische verdeling van de Europese subsidie. Op deze manier kan een onderverdeling gemaakt worden naar subsidie per gemeente of provincie. Ten slotte wordt vastgelegd welk type organisatie de financiering ontvangt.

1.2 Europese programma's

Het monitoringsysteem bevat de toegekende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie. Dit zijn dezelfde uitgangspunten als de vorige programmaperiode. Zie de bijlage voor korte duiding van de opgenomen programma's.

De programma's worden gecategoriseerd naar regieorgaan. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar programma's onder regionale regie, nationale regie en Europese regie. Programma's onder regionale regie zijn Interreg A, EFRO en POP (w.b. overgangsperiode richting GLB 23-27). Dit zijn programma's waar provincies zelf aan het roer staan en invloed uit kunnen oefenen. Programma's onder nationale regie zijn bijvoorbeeld AMIF en ESF+. Hier is de Rijksoverheid de meest bepalende actor. Programma's onder Europese regie worden voornamelijk vanuit Brussel aangestuurd. Horizon Europe is het grootste programma onder Europese regie. Waar programma's onder regionale en nationale regie ook een bepaald geografisch gebied kennen, denk aan Kansen voor West III of ESF+, zijn programma's onder Europese regie in heel Europa toepasbaar. Dit houdt in dat organisaties uit heel Europa kunnen deelnemen aan deze programma's en concurreren om het budget.

Onderstaand zijn de in het monitoringsysteem aanwezige programma's benoemd, gecategoriseerd naar regieorgaan.

Programma's – regionale regie

- EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)
  - Kansen voor West III
  - EFRO 2021-2027 Noord-Nederland
    EFRO 2021-2027 Oost-Nederland
  - OPZuid EFRO 2021-2027
- ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling), onderdeel GLB 23-27
- Interreg – grensoverschrijdende samenwerking:
  - Interreg VIA Duitsland-Nederland
  - Interreg VIA Euregio Maas-Rijn
  - Interreg VIA Vlaanderen-Nederland
  - Interreg VIB Noordzeeregio
  - Interreg VIB North West Europe
- Just Transition Fund (JTF)

Programma's – nationale regie

- AMIF (Asiel- en Migratiefonds)
- EMVAF (Europees Maritiem, Visserij en Aquacultuur Fonds)
- ESF+ (Europees Sociaal Fonds+):
  - Kwetsbare werkenden en werkzoekenden
  - Sociale innovatie
  - Voedselhulp

- ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)

Programma's – Europese regie

- CEF (Connecting Europe Facility)
  - Digitaal
  - Energie
  - Transport
- COSME
- Creative Europe
- Digital Europe
- EEE-F
- ELENA
- Erasmus+
- Europe for Citizens (CERV)
- European Urban Initiative
- Eurostars
- Horizon Europe:
  - Clusters
  - EDF (European Defence Fund)
  - EIC (European Innovation Council)
  - EIE (European Innovation Ecosystems)
  - EIT (European Institute of Innovation and Technology)
  - ERC (European Research Council)
  - JRC (Joint Research Centre)
  - Marie Curie
  - Reforming/enhancing EU R&I System
  - Research infrastructures
  - Widening participation/spreading excellence
- Innovation Fund
- Interreg VIC Europe
- Interregional Innovation Investments (I3)
- LIFE
- URBACT V

1.3 Samenwerking

Nieuw in deze versie van het monitoringsysteem is de mogelijkheid om in kaart brengen wie met wie samenwerkt in Europese projecten. Door deze samenwerking in beeld te brengen, ook over de grenzen van het onderzoeksgebied, is het mogelijk op verschillende niveaus netwerkanalyses te maken. Zo brengen we niet alleen in beeld wat er gebeurt, maar vooral welke dynamiek en welke onderlinge verbinding / samenwerking hieraan ten grondslag ligt. De netwerkanalyse geeft antwoord op vragen als: "Met welke regio's werken onze organisaties het meest samen?" Maar ook meer ingezoomd: "Welke samenwerkingsverbanden zijn er tussen ons MKB en andere organisaties in projecten die bijdragen aan een specifieke topsector?" Of: "Hoe sterk is de regionale samenwerking tussen onze kennisinstellingen en ons bedrijfsleven?" In het rapport wordt op algemeen niveau (het niveau van het onderzoeksgebied en per provincie in het onderzoeksgebied) naar de samenwerkingen gekeken. Eventuele aanvullende analyses zijn aan te vragen.

1.4 Benchmark

Om de gegevens te vergelijken met andere Nederlandse provincies is in deze rapportage een benchmark opgenomen. Het betreft hier een landsdekkende benchmark op basis van het aantal inwoners en het BRP (over de gehele periode en per jaar). Ook is van andere provincies de verdeling van de Europese subsidie tussen programma's onder regionale, nationale en Europese regie weergeven.

1.5 Gegevensverzameling

Bij de gegevensverzameling wordt gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Zo wordt gebruik gemaakt van openbare databases als van contacten met programmabureau's. De beschikbaarheid van gegevens verschilt per programma. Horizon Europe stelt bijvoorbeeld een zeer uitgebreide dataset beschikbaar via Cordis. In deze dataset is per deelnemende organisatie omschreven hoeveel subsidie zij ontvangen en waar ze gevestigd zijn. Bij enkele programma's zijn alleen de totaalgegevens per project bekend. Dit houdt dus ook in dat alleen het totaal subsidiebedrag bekend is. Bij dergelijke programma's wordt het bedrag per organisatie berekend door dit totaalbedrag te delen door het aantal deelnemende organisaties. Op deze manier kan toch een goede inschatting gemaakt worden van de toegekende financiering. Voor het EFRO-programma gebruiken we gegevens die verstrekt zijn door de Managementautoriteit. Ten slotte worden voor ELFPO de gegevens verstrekt door de provincies zelf.

Onze aanpak gaat uit van pragmatisme in het komen tot voldoende betrouwbare en bruikbare gegevens, zonder 'wetenschappelijk volledig' te willen zijn. Met de gepleegde inzet garanderen we een dekkend beeld van minimaal 90%. Dit met de wetenschap dat de inspanningen om de laatste 10% te vergaren onevenredig groot zijn ten opzichte van de meerwaarde ervan in de analyses.

1.6 Toerekening financiering

Subsidie wordt aan een locatie toegerekend op basis van adresgegevens zoals aanwezig in de programmadatabases. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alle financiering die TNO ontvangt binnen Horizon Europe wordt toegeschreven aan Den Haag. Dit komt doordat TNO bij aanvragen Den Haag als locatie opgeeft (vanwege de locatie van het hoofdkantoor) en daarmee ook als zodanig terugkomt in de projectendatabase. Het is onmogelijk te achterhalen in welke TNO-vestiging de werkzaamheden daadwerkelijk uitgevoerd worden en daarom wordt de locatie in de database aangehouden als projectplaats in de monitoring.

Hiernaast wordt binnen Interreg soms met voucherregelingen gewerkt. Dit houdt in dat Europees geld eerst terecht komt bij een intermediaire organisatie die dit geld vervolgens weer verdeeld over andere organisaties. Deze organisaties zijn niet bij ons bekend, dit komt doordat in de openbare database alleen de primaire ontvanger van de middelen wordt benoemd. Bij voucherregelingen is dit de intermediaire organisatie. Dit houdt in dat in de monitoring ook slechts melding gemaakt wordt van deze intermediair en het totale bedrag aan financiering aan deze organisatie wordt toegeschreven.

1.7 Doorontwikkeling monitoringsysteem

Er vindt continu inhoudelijke toetsing van het monitoringsysteem plaats. Deze toetsing is onder andere mogelijk door contacten met de provincies of met subsidieverstrekkers. Regelmatig wordt met deze informatie de database aangescherpt. Het is hierdoor mogelijk dat een subsidiebedrag wordt gerectificeerd, of dat een eerder gekozen categorisering wijzigt, bijvoorbeeld van topsector Chemie naar HTSM. Dit alles met als doel om op het moment van rapportage het monitoringsysteem zo goed mogelijk inzicht te laten geven in de toegekende Europese subsidie in het onderzoeksgebied.

Bijlage 5

Informatie Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Ruim 33% van de EU-begroting is gereserveerd voor landbouw, deze middelen worden beschikbaar gesteld via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Veruit de meeste betalingen uit het GLB zijn premies en vergoedingen. Deze betalingen verschillen wezenlijk van de overige subsidieprogramma's zoals aanwezig in de monitoringsdatabase, aangezien dat projectgebonden subsidies zijn op basis van toegekende bedragen. De betalingen uit het GLB kunnen hierdoor slechts voor een beperkt deel geïntegreerd worden in de database, daarom zijn de betalingen uit het GLB hier apart inzichtelijk gemaakt.

Het GLB heeft in de jaren 2021 en 2022 haar betalingen voornamelijk nog gedaan gebaseerd op de GLB-structuur en -doelen uit de programmaperiode 2014-2020, maar met middelen uit de periode 2021-2027. Vanaf 2023 vinden de betalingen plaats op basis van het GLB 23-27. Nog steeds is de basisinkomenssteun het grootste onderdeel van het GLB, alhoewel dit stapsgewijs wordt afgebouwd. Vanaf 2023 kan de basisinkomenssteun worden aangevuld met ecoregelingen, waarvan de omvang wordt bepaald door de mate waarin een agrariër zich inspant op het gebied van verduurzaming. Daarnaast zijn diverse directe betalingsregelingen beschikbaar, waaronder extra vergoedingen voor landbouwers onder de 40 jaar. Het tweede onderdeel betreft het markt- en prijsbeleid. Dit betreft met name betalingen voor marktmaatregelen, die de afgelopen jaren vooral in de tuinbouwsector zijn ingezet. Samen met het eerste onderdeel komt de subsidie uit het Europees Landbouw Garantie Fonds (ELGF).

Het derde onderdeel richt zich op plattelandsontwikkeling die gefinancierd wordt uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). In Nederland zijn diverse maatregelen opengesteld voor aanvragen, waarbij in de uitvoering onderscheid is gemaakt tussen grondgebonden en niet-grondgebonden maatregelen. De toegekende subsidie van projecten gericht op niet-grondgebonden maatregelen zijn reeds in de database aanwezig (onder het programma ELFPO).

ERAC.

Bijlage 6

Overzichtstabellen Europese programma's

Overzichtstabel Europees programma – regionale regie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	Om de economische verschillen tussen Europese regio's te verkleinen heeft de Europese Unie het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling opgericht. Kansen voor West III is één van de vier landsdelige EFRO-programma's.
ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling)	Europees fonds om het platteland van Europa te versterken. De Nederlandse uitvoering hiervan is het subsidieprogramma POP (Plattelandsontwikkelingsprogramma). Dit programma richt zich onder andere op: 1. Agrarisch ondernemerschap: versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht; 2. Duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen (verbetering waterkwaliteit); 3. Goede conditie van het platteland (biodiversiteit, natuur en landschap).
Interreg VIA Duitsland-Nederland	Subsidieprogramma om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. Interreg VIA Deutschland-Nederland richt zich op grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Het programma definieert de volgende prioriteiten: 1. Een innovatiever programmagebied; 2. Een groener programmagebied; 3. Samenwerken aan een verbonden grensgebied; 4. Een Europa dichter bij de burger in het grensgebied. De prioriteiten hebben als doel om het programmagebied zo goed mogelijk te laten ontwikkelen.
Interreg VIA Euregio Maas-Rijn VA Euregio Maas-Rijn (EFRO)	Subsidieprogramma om de Europese grensoverschrijdende projecten in het Maas-Rijngebied te ondersteunen. Het programmagebied van het Interreg VIA EMR (Euregio Maas-Rijn) programma omvat Limburg, Zuidoost Noord-Brabant en delen van België en Duitsland. Projecten op de volgende gebieden worden binnen dit programma gefinancierd: • Een slimmer Maas-Rijngebied; • Een groener, koolstofarm Maas-Rijngebied; • Een socialer Maas-Rijngebied; • Beter samenwerkingsbestuur in het Maas-Rijngebied.
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	Subsidieprogramma om grensoverschrijdende samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse organisaties te bevorderen. Het programmagebied omvat in Nederland de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. In Vlaanderen gaat het om de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant (enkel het arrondissement Leuven) en West-Vlaanderen (met uitzondering van de arrondissementen Veurne en Ieper). Interreg VIA Vlaanderen-Nederland kent vier onderdelen, met daarbinnen diverse prioriteiten. De vier onderdelen zijn: 1. Een slimmer Europa;

	2. Een groener Europa; 3. Een socialer Europa; 4. Een Europa zonder grenzen.
Interreg VIB Noordzeeregio	Subsidieprogramma om de transnationale samenwerking tussen partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Naast Nederlandse regio's, maken regio's van de lidstaten België, Duitsland, Noorwegen, Zweden, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk deel uit van het programmagebied. In het programma staan vier thematische prioriteiten centraal: 1. Robuuste en intelligente economieën in de Noordzeeregio; 2. Een groene transitie in de Noordzeeregio; 3. Een klimaatbestendige Noordzeeregio; 4. Betere governance.
Interreg VIB North West Europe	Subsidieprogramma om de transnationale samenwerking tussen partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Het Noordwest-Europa-programma is van toepassing in de gemarkeerde regio's van Nederland en in regio's van de lidstaten België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg en Verenigd Koninkrijk, alsmede Zwitserland. Deze samenwerking richt zich op vijf prioriteiten: 1. Een slimmer en klimaatbestendiger NWE-gebied; 2. Slimme en gelijkwaardige energietransitie; 3. Transitie naar een circulaire economie; 4. Bevorderen van innovatie in het NWE programmagebied; 5. Transitie naar een sociaal-inclusieve, duurzame en bestendige maatschappij.
Just Transition Fund (JTF)	Het Just Transition Fund (JTF) is een EU-financieringsinstrument voor regio's die afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en industrieën met een hoge uitstoot. Het programma wordt ingezet om de sociaaleconomische gevolgen van de klimaattransitie op te vangen, waarbij een aspect van het programma zich ook richt op de arbeidsmarkt. Het doel is om hen te helpen zich voor te bereiden op de transitie die nodig is om in 2030 minimaal 55 % emissiereductie en klimaatneutraliteit in 2050 te realiseren.

<u>Overzichtstabel Europees programma – nationale regie</u>

AMIF	Het Asiel, Migratie en Integratiefonds is een onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen (EMFV) 2021-2027. Het AMIF biedt subsidie voor de volgende vier doelstellingen: 1. Asiel en opvang; 2. Legale migratie; 3. Integratie; 4. Terugkeer.
EMVAF	Het Europees Maritiem, Visserij en Aquacultuur Fonds (EMVAF) geeft subsidie om innovatie te ondersteunen om de volgende hoofddoelen te ondersteunen: • Het verder verduurzamen en flexibiliseren van de visserijvloot door innovatie; • Het behouden van de aquacultuurproductie;

	• Een bijdrage leveren aan natuuronderzoek- en behoud; • Ervoor zorgen dat Nederland haar verplichtingen uit het gemeenschappelijk Visserijbeleid op het gebied van datacollectie en controle- en handhaving nakomt.
ESF+	Het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) is het belangrijkste Europese middel om werkgelegenheid te ondersteunen, mensen aan werk te helpen en te zorgen voor eerlijke arbeidskansen voor alle EU-burgers. Er zijn drie focuspunten: 1. Kwetsbare en werkzoekenden; 2. Voedselhulp; 3. Sociale Innovatie.
ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)	Het fonds voor de Interne Veiligheid (ISF) is onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen (EMFV) 2021 – 2027. De subsidieregeling ISF bevat uit drie doelstellingen: 1. Verbeteren en vergemakkelijken van uitwisseling van informatie; 2. Verbeteren en intensiveren van grensoverschrijdende coördinatie en samenwerking; 3. Ondersteunen van versterking van capaciteiten van lidstaten voor het voorkomen en bestrijden van criminaliteit, terrorisme en radicalisering en beheersen van veiligheid gerelateerde incidenten, risico's en crises.

Overzichtstabel Europees programma – Europese regie

CEF (Connecting Europe Facility)	De Connecting Europe Facility (CEF) ondersteunt een efficiënte, geïntegreerde, duurzame en multimodale infrastructuur in de EU. CEF heeft de volgende pijlers: 1. CEF-Energie; 2. CEF-Digitaal; 3. CEF-Transport. 3. CEF 2021-2027 onderstreept de synergiën tussen de vervoers-, energie- en digitale sector en stimuleert sector overstijgend werk op gebieden als geautomatiseerde mobiliteit en alternatieve brandstoffen.
COSME	COSME staat voor 'Competitiveness of enterprises and SMEs' en heeft als doel om het concurrentievermogen van het MKB in Europa te verbeteren. Het programma ondersteunt het MKB op de volgende gebieden: 1. Toegang tot financiering; 2. Toegang tot internationale markten; 3. Een gunstig ondernemersklimaat.
COST	Coördineren en afstemmen van nationaal gefinancierd onderzoek dat fundamenteel en/of precompetitief van aard is, gericht op vreedzame doeleinden: vraagstukken die voor verschillende landen een gelijke strekking hebben en een basis vormen voor harmonisatie en regelgeving.
Creative Europe	Het Creative Europe programma heeft tot doel de Europese creatieve en culturele sector te stimuleren en daarmee bij te dragen aan zowel de economie, werkgelegenheid, innovatie en sociale cohesie in Europa als ook de verdere ontwikkeling van de Europese cultuur. Het programma bestaat uit drie onderdelen, te weten: 1. Cultuur; 2. Media; 3. Sector overschrijdend innovaties en acties.

	Deze drie onderdelen hebben samen twee hoofddoelstellingen: 1. De bescherming, ontwikkeling en bevordering van de Europese culturele en taalkundige verscheidenheid en het culturele en taalkundige erfgoed; 2. Het economische potentieel en concurrentievermogen van de culturele en creatieve sectoren te vergroten, met name de audiovisuele sector.
Digital Europe	Digital Europe is het Europese programma gericht op digitalisering in de Europese Unie. Het programma zet zowel in op het ontwikkelen van technologie als het toepassen van die technologieën in de samenleving. Digital Europe richt zich op de volgende prioriteiten: 1. Supercomputing; 2. Artificial Intelligence; 3. Cybersecurity; 4. Advanced Digital Skills; 5. Breed gebruik van digitale technologieën in de economie en samenleving.
EEE-F	Publiek-privaat partnerschap van de Europese Unie met EIB en een Duitse en Italiaanse bank, gericht op mitigatie van klimaatverandering. Financiering voor energie-efficiëntie, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en 'schoon stedelijk transport'. Begunstigden zijn lokale, regionale en mogelijk nationale overheden of publieke en private ondernemingen die namens deze overheden optreden.
ELENA	Met de ELENA subsidie steunt Europa samen met de EIB (Europese Investeringsbank) steden en regionale overheden bij de uitwerking van hun innovatieve investeringsprogramma's of projecten. ELENA bestaat uit drie onderdelen: 1. Energie-efficiëntie; 2. Duurzame residentiële gebouwen; 3. Stedelijke mobiliteit en transport.
Erasmus+	Erasmus+ is het Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis staat de gedachte dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen - ongeacht hun leeftijd of achtergrond - de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren. Erasmus+ kent in de programmaperiode 2021-2027 de volgende prioriteiten: 1. Inclusie en diversiteit; 2. Digitalisering; 3. Participatie; 4. Green Erasmus+ (duurzaamheid, milieu en klimaat).
Europe for Citizens (CERV)	Europees programma gericht op het actief maken van burgers voor de Europese samenleving. Het programma kent vier pijlers: 1. Gelijkheid, rechten en gendergelijkheid; 2. Betrokkenheid en participatie van burgers; 3. Daphne (geweld); 4. Waarden van de Unie.
European Urban Initiative	Het Europees programma European Urban Initiative richt zich op proefprojecten en innovatieve oplossingen voor duurzame stadsontwikkeling. Projecten met de volgende onderwerpen vallen onder European Urban Initiative: • Milieu en klimaat; • Inzet van digitale technologie ten behoeve van innovatie; • Cultuur en erfgoed;

	• Duurzaam toerisme; • Veiligheid in stedelijke gebieden.
Europees Globaliseringsfonds	Het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering biedt steun aan mensen die hun baan verliezen door structurele veranderingen als gevolg van globalisering.
Eurostars	Eurostars ondersteunt innovatief MKB bij internationale onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten. De doelstelling van Eurostars is de groei en innovativiteit van het MKB te bevorderen. Dit door internationale onderzoeks- & ontwikkelings-projecten door het MKB te stimuleren. Projecten dienen gericht te zijn op het creëren van innovatieve producten, processen en diensten voor commercialisering.
Horizon Europe	Horizon Europe is hét financieringsprogramma voor onderzoek en innovatie. De belangrijkste doelstelling is het stimuleren van wetenschap en innovatie in het bedrijfsleven en de academische wereld. Een projectvoorstel moet altijd passen binnen één van de pijlers van Horizon: 1. Pijler 1: Excellent Science; 2. Pijler 2: Global Challenges and European Industrial Competitiveness; 3. Pijler 3: Innovative Europe.
Interreg VIC Europe	Interreg VIC Europe is het Europese programma dat ten doel heeft om beleidsleren, op het gebied van regionale ontwikkeling, tussen nationale, regionale en lokale overheden te ondersteunen. Interreg Europe zet zich in op drie thema's: 1. Een concurrerender en slimmer Europa; 2. Een groener en veerkrachtiger Europa; 3. Een socialer en inclusiever Europa.
Innovation Fund	Het Innovation Fund financiert projecten die innovatieve koolstofarme technologieën demonstreren. Het doel is om marktklare oplossingen voor de industrie te realiseren, waarmee ook deze sector klimaatneutraal wordt. Het Innovation Fund richt zich op zeer innovatieve technologieën en grote flagship projecten die aanzienlijke emissiereducties kunnen opleveren. Het gaat het demonstreren van unieke, zeer innovatieve projecten.
Interregional Innovation Investments (I3)	Het nieuwe I3 programma heeft als doel om interregionale innovatieprojecten te ondersteunen in commercialiserings- en opschalingsfasen. Nederlandse organisaties kunnen meedoen in beide onderdelen van het programma: 1. financiële en adviserende steun voor investeringen in interregionale innovatieprojecten 2. financiële en adviserende steun voor het ontwikkelen van waardenketens in minder ontwikkelde regio's.
LIFE	LIFE is hét Europese programma voor activiteiten en projecten die een bijdrage leveren aan het klimaat, het milieu en de natuur. Het programma biedt voor veel verschillende onderwerpen mogelijkheden, denk aan energie-efficiëntie, biodiversiteit, luchtkwaliteit en circulaire economie. LIFE bestaat uit twee subthema's met eigen prioriteiten en bijbehorende openstellingen. 1. **Subthema Milieu** Natuur en Biodiversiteit Circulaire economie en levenskwaliteit 2. **Subthema Klimaat** Klimaatmitigatie en -adaptie

	Transitie naar schone energie
URBACT	URBACT is het Europese territoriale coöperatieprogramma. URBACT bevordert duurzame geïntegreerde stedelijke ontwikkeling in steden in heel Europa en is een succesvol instrument van het Europese cohesie beleid. URBACT richt zich op: 1. Capaciteit om stedelijk beleid te ontwikkelen; 2. Ontwerpen van beleid; 3. Implementatie van beleid; 4. Opbouwen en delen van kennis.

ERAC.

Bijlage 7

Overzichtstabel Sustainable Development Goals

1. Geen armoede	Projecten gericht op het verminderen van armoede in brede zin (welvarendheid, dus niet enkel financieel), alsook de impact van armoede. Kan ook gaan om het beleid dat gericht is op het verminderen van armoede.
2. Geen honger	Voor Nederland gericht op de duurzaamheid van voedselproductie (voedselzekerheid) en de impact op de kwaliteit van de leefomgeving en het dierenwelzijn. Ook het tegengaan van voedselverspilling. Voorbeelden: ontwikkelen nieuwe genetische rassen groentes die bestand zijn tegen klimaatverandering of project gericht op verbeteren van dieet van jongeren.
3. Goede gezondheid en welzijn	Vermijden van overlijden, tegengaan van ziektes, preventie van schadelijk gedrag, gezinsplanning, betaalbaarheid gezondheidszorg, vaccinaties, financiering van gezondheidszorg zelf, verkeersveiligheid, mentale gezondheid, en toegang tot medicijnen.
4. Kwaliteitsonderwijs	Van voorschoolse educatie tot een leven lang leren. Ook het tegengaan van genderongelijkheid in onderwijs en projecten gericht op analfabetisme horen bij deze SDG.
5. Gendergelijkheid	Tegengaan discriminatie, gelijke beloning en kansen voor arbeid, tegengaan seksuele uitbuiting, toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid, erkenning onbetaalde zorg en arbeid, deelname in besluitvorming.
6. Schoon water en sanitair	Voor Nederland: projecten gericht op kwaliteit van water en efficiënt watergebruik. Bijvoorbeeld waterzuivering en stoppen van lozen chemicaliën in water.
7. Duurzame energie	Ontwikkeling en gebruik van technologieën voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen. Ook projecten gericht op infrastructuur voor nieuwe energiebronnen.
8. Waardig werk en economische groei	Projecten gericht op economische groei, productiviteit, diversificatie van arbeid, groei van MKB & ondernemerschap, arbeidsrechten en waardig werk voor alle soorten mensen.
9. Industrie, innovatie en infrastructuur	Projecten gericht op het ontwikkelen van de infrastructuur (wegen, spoor etc.), duurzame industrialisering, het verbeteren van wetenschappelijk onderzoek en in algemene zin projecten gericht op technologische innovaties. Ook toegang tot ICT.
10. Ongelijkheid verminderen	Projecten gericht op het verminderen van de ongelijkheid tussen landen en intern op gelijke kansen binnen de sociale infrastructuur. Onder andere: gelijk inkomen, sociale, economische en politieke inclusie, volksvertegenwoordiging, migratie en mobiliteit en tot slot verbeteren mogelijkheden voor internationaal geld overmaken.
11. Duurzame steden en gemeenschappen	Aanbod van betaalbare huisvesting, gezonde leefomgeving (parken, luchtkwaliteit, openbare ruimte), vervoerssystemen en verkeersveiligheid, beschermen en veiligstellen cultureel en natuurlijk erfgoed en klimaatadaptatie van steden (ook rampenrisicobeheer).
12. Verantwoorde consumptie en productie	Efficiënter gebruiken van grondstoffen, verminderen voedselverspilling, afvalproductie verminderen (veel projecten gericht op circulaire economie vallen hier dus onder), informatievoorziening over duurzame levensstijl in balans met de natuur.
13. Klimaatactie	Projecten gericht op het vergroten van de veerkracht en aanpassingsvermogen in het land, de integratie van klimaatverandering in beleid en projecten over bewustwording van klimaatverandering/adaptatie/mitigatie.
14. Leven in het water	Projecten gericht op het behouden en duurzaam gebruiken van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen. Vervuiling in zee tegengaan, duurzaam beheer van zee- en kustecosysteem, regulering visvangst & herstellen visvoorraad, wetenschappelijk onderzoek op dit gebied.
15. Leven op het land	Projecten gericht op het beschermen, herstellen en duurzaam beheren van het leven op het land in alle vormen (ook zoet water, bijvoorbeeld meren). Hieronder vallen o.a. bosbeheer, tegengaan verlies biodiversiteit, tegengaan stroperij en maatregelen tegen invasieve soorten dieren en planten.
16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten	Verminderen van alle vormen van geweld, gelijke toegang tot het rechtssysteem, einde aan corruptie, doeltreffende, verantwoordelijke en transparantie instellingen,

	participatie in besluitvorming verbeteren. Ook projecten voor terrorismebestrijding bijvoorbeeld.
17. Partnerschap op doelstellingen te bereiken	Projecten gericht op versterken van samenwerkingen tussen landen, het ontwikkelen en overdragen van (ecologische) technologie, en het bevorderen van publiek-private partnerschappen.